

NAAR SCHOOL? JA...LEUK!!

*Een kind dat opbloeit
Met hulp van volwassenen op zich heen
Dat stoeit en groeit
Dat kan het niet alleen*

*Wij helpen bij je ontwikkeling
Op weg naar wat je worden wilt
(Fragment uit gedicht door C Backx)*

Module GS10 Leer- en onderzoekslijn: Meesterstuk

Eindrapportage over het praktijkonderzoek in het kader van de
leerroute Master SEN Gedragspecialist.

Naam: Femke Hartmans
Studentnummer: 2166690
Locatie: Fontys Tilburg
Naam begeleider: Marcel van de Wiel
Juni 2012

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Samenvatting.....	5

Hoofdstuk 1: aanleiding en probleemstelling

1.1 Beginsituatie	6
1.2.Huidige en gewenste situatie	6
1.3 Verantwoording keuze thema	7
1.4 Mijn rol als gedragsspecialist.....	7
1.5 Doelgroep	8
1.6 Onderzoeksvraag	8
1.7 Doelstellingen	8
1.8 Verwachtingen	9
1.9 Wat is er al bekend?	9
1.10 Wanneer vind het onderzoek plaats	9

Hoofdstuk 2: Theoretische onderbouwing

2.1 Welk model ligt ten grondslag aan het oplossingsgericht werken.....	10
2.2 Wat is oplossingsgerichte gespreksvoering	11
2.3 Wat zijn essentiële onderdelen van een oplossingsgericht gesprek.....	12
2.4 Wat heb ik nodig als gesprekscoach om de gesprekken positief en oplossingsgericht te laten verlopen.....	13
2.5 Kan de methode Kids'Skills bijdragen aan de oplossingsgerichte gespreksvoering	14
2.6 Wat is welbevinden	14
2.7 Hoe is het welbevinden op school positief te beïnvloeden.....	14

Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie

3.1 Onderzoekstype: actieonderzoek	16
3.1.1 Specifieke onderzoeksinstrumenten.....	16
3.1.1.1 Individuele oplossingsgerichte gesprekken.....	17
3.2 Wijze van meting en verantwoording.....	17
3.3 Triangulatie.....	18

3.4	Betrouwbaarheid en validiteit.....	19
3.5	Schematisch tijdspad.....	20

Hoofdstuk 4: Data-analyse en resultaten

4.1	Nulmeting.....	21
4.2	Het praktijkonderzoek.....	21
4.2.1	Oplossingsgericht werken en oplossingsgerichte gespreksvoering.....	22
4.2.2	Essentiele onderdelen van het oplossingsgericht gesprek.....	22
4.2.3	Schaalvragen.....	23
4.2.4	Hoe is het welbevinden op school positief te beïnvloeden?.....	27
4.2.5	Kan de methode kids'Skills bijdragen aan de oplossingsgerichte gespreksvoering	29
4.3	Eindmeting.....	29
4.3.1	Verschil nulmeting en eindmeting competentie belevingschaal.....	31
4.3.2	Verschil nulmeting en eindmeting Kijk op Sociale competenties.....	35

Hoofdstuk 5: Conclusie..... 38

5.1	Modeling interview.....	38
5.2	Kids'Skills.....	39
5.3	Competentie-belevingsschaal.....	40
5.4	Kijk op sociale competenties.....	41
5.5	Enquête.....	41
5.6	Verwachting versus conclusie.....	41
5.7	Conclusie versus inclusie.....	42

Hoofdstuk 6: Evaluatie onderzoek..... 44

Literatuurlijst 48

Bijlagen:

Bijlage 1:	Basisgespreksvaardigheden	51
Bijlage 2:	De Zevenstappendans	52
Bijlage 3:	Piramide van Maslow en niveaus van welbevinden.....	53
Bijlage 4:	Oplossingsgerichte vragen die leidraad zijn bij de gesprekken.....	54
Bijlage 5:	Uitwerking gesprekken	55

Voorwoord

Voor u ligt het verslag van het onderzoek dat ik gedaan heb in het kader van mijn opleiding tot gedragsspecialist. Een opleiding die van mij een oplossingsgerichte leerkracht heeft gemaakt. Kijkend naar mogelijkheden en kansen.

Op deze plaats wil ik de leerlingen bedanken die aan dit onderzoek meegewerkt hebben. Zij hebben echt hun best hebben gedaan om goed na te denken over de vragen die ik hen stelde en over hun eigen gedrag. Uit evaluaties blijkt dat ik hen heb kunnen helpen maar zij hebben mij ook zeker geholpen. Geholpen om mij steeds een beetje bekwaam te maken in het voeren van gesprekken op een oplossingsgerichte manier. Daarbij gaat mijn dank ook uit naar de ouders die mij de gelegenheid hebben gegeven om met hun kind aan de slag te gaan.

Wie ik verder wil noemen zijn mijn collega's Hugo en Kees die mij de kans hebben gegeven met de leerlingen in gesprek te gaan. Onze adviseuse Maxime van EDUX die geholpen heeft bij de aanzet van mijn onderzoek. Mijn collega Betty waar ik steeds terecht kon om dingen te bespreken en die als vraagbaak altijd bereid was mij te helpen. Maar ook andere collega's, familie en vrienden die door hun interesse mij de energie gaven verder te gaan met dit onderzoek.

Tenslotte nog speciale dank aan mijn critical friends van de opleiding en mijn begeleider, zonder hen had ik het product wat nu voor u ligt niet op deze wijze kunnen schrijven.

Ik wens u veel leesplezier en een oplossingsgerichte blik in de toekomst!

Samenvatting

In dit verslag is te lezen hoe ik als aankomend gedragsspecialist onderzoek heb gedaan naar het verhogen van het niveau van welbevinden van zes leerlingen van groep 7 van een basisschool.

Mijn onderzoeksvraag: “Hoe kunnen oplossingsgerichte gesprekken met individuele kinderen bijdragen aan een positieve schoolbeleving”, is voortgekomen uit situaties bij mij op school waarbij kinderen aangaven niet met plezier naar school te komen. In de visie van onze school staat beschreven dat wij willen dat ieder kind met plezier naar school komt. Dit onderwerp kon ik goed koppelen aan oplossingsgerichte gespreksvoering. Gedurende de opleiding is de oplossingsgerichte gespreksvoering als het ware de rode draad die in alle modules verweven zat. Mijn nieuwsgierigheid over het feit waarom de kinderen aangeven niet met plezier naar school komen was gewekt. Mijn idee was om door middel van oplossingsgerichte gesprekken de kinderen met meer plezier naar school te laten komen.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat oplossingsgerichte gesprekken een positieve bijdrage leveren aan het welbevinden op school. De leerlingen werden zich meer en meer bewust van de eigen bijdragen in het groepsproces en wat zij zelf belangrijk vinden. Tevens hebben de leerlingen inzicht gekregen in de eigen bijdragen die ze kunnen leveren om het voor zichzelf plezieriger te maken. Hierbij is Kids’Skills een goede manier om problemen te vertalen in vaardigheden waar de leerling in kleine concrete stappen aan kan werken. Deze manier in combinatie met de schaalvragen hebben geresulteerd in een groei op de schaal van de plezierbeleving op school.

Er zijn een aantal basisvaardigheden, te lezen in bijlage 1, die je jezelf eigen moet maken om een oplossingsgericht gesprek te kunnen voeren.

Dit is een leerproces wat je door het zelf doen steeds meer eigen kunt maken.

Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling

1.1 Beginsituatie waaruit het onderwerp is ontstaan.

In maart van het schooljaar 2010-2011 is bij het analyseren van de vragenlijst van ons leerlingvolgsysteem voor de sociaal-emotionele ontwikkeling gebleken dat er een groot aantal leerlingen niet met plezier naar school komen. Deze vragenlijst is door de leerlingen zelf ingevuld. Ook zijn er signalen binnengekomen van ouders over het “niet welbevinden” van een aantal leerlingen.

1.2 De huidige situatie

In de visie en missie van onze school beschrijven wij dat we het belangrijk vinden dat elke leerling het op onze school naar de zin heeft. De leerling moet met plezier naar school komen (schoolplan, 2007-2011).

Een leerling met een positief welbevinden voelt zich over het algemeen goed en prettig in zijn vel. Deze staat van welbevinden is pas mogelijk als er aan een aantal basisbehoeften van de leerling is voldaan (Laevers et al., 1992). Zoals al aangegeven blijkt uit het leerlingvolgsysteem en de signalen dat er een groep leerlingen is waarbij het welbevinden niet positief is.

De gewenste situatie:

De gewenste situatie is zoals deze is beschreven in onze visie, “het kind moet met plezier naar school komen”. Wij willen graag dat de school een veilige plaats is voor leerlingen waar leerlingen zelfvertrouwen en competentie-ervaringen opdoen.

Tevens worden de woorden duidelijkheid, respect voor jezelf, elkaar en de omgeving, goede sfeer, geborgenheid en veiligheid beschreven in de visie van onze school. In de gewenste situatie voelen de leerlingen zich geborgen en voelen ze een goede sfeer in de groep waarbij respect voor elkaar duidelijk naar voren komt.

Met dit onderzoek wil ik gaan proberen om door middel van oplossingsgerichte gespreksvoering met de leerlingen te komen tot oplossingen om van dit negatieve gevoel af te komen. Concreet wil ik door middel van het onderzoek het welbevinden van deze groep leerlingen positief vergroten. Zelf ben ik door de studie enthousiast geworden over de manier van oplossingsgericht werken met leerlingen, ouders en collega's.

Ik hoop dat uit dit onderzoek komt dat deze manier helpt om leerlingen zelf tot oplossingen te laten komen ook bij een complex onderwerp als welbevinden. Deze resultaten en werkwijze kan ik dan ook meer onderbouwd meegeven aan teamleden. Hen enthousiast maken voor het oplossingsgericht werken. Dit is echter een stap verder maar kan een vervolg zijn op dit onderzoek.

1.3 Waarom kies ik voor dit thema?

Ik kies voor het werken met welbevinden omdat ik dit de basis vind voor de ontwikkeling van een kind. Leerlingen die met plezier naar school gaan en vaak betrokken werken, maken een goede ontwikkeling door. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie wordt psychisch welbevinden bepaald door de beleving van welzijn, autonomie, competentie en de mate waarin het mogelijk is de eigen intellectuele en emotionele mogelijkheden te ontwikkelen.

Bij een optimale psychische gezondheid is er sprake van succesvol functioneren wat leidt tot productieve activiteiten, bevredigende relaties met anderen en de mogelijkheid tot aanpassen en omgaan met tegenslagen

(www.schoolkracht.nl/client/2/?websiteid=2&contentid=2727&pagetitle=Psychisch_welbevinden). Omdat ik ieder kind een gelukkige basisschooltijd gun vind ik het belangrijk aan dit onderwerp te werken. Iedere leerling is anders en heeft andere verwachtingen. Ik vind het interessant erachter te komen hoe de leerlingen denken, wat ze willen en welke ideeën ze hebben over school en de beleving van school. Dit omdat we ons onderwijs dan nog beter kunnen optimaliseren denk ik. Alle facetten van de ontwikkeling kunnen positief beïnvloed worden als een leerling met plezier naar school komt. Ik wil me juist hierin verdiepen omdat ik de leerlingen dan nog beter onderwijs op maat aan kan bieden en meer rekening kan houden met de verschillen tussen leerlingen.

1.4 Mijn rol als gedragsspecialist

Mijn rol is onderzoeker naar de oorzaak van het negatieve welbevinden. Tevens ben ik gesprekspartner van de leerlingen en probeer ik een coachende rol aan te nemen in het gesprek. Als coach probeer ik een context te creëren waarbinnen ik de ander help het beste uit zichzelf naar voren te halen. Ik coach de leerlingen door hen te stimuleren, te prijzen, aan te moedigen en/of te bemoedigen door naar hen te luisteren. Ik streef ernaar om hun intellectuele en mentale groei te optimaliseren

(Caufmann & Van Dijk, 2010). Naast deze rol informeer ik ouders en collega's over de voortgang van het onderzoek en de werkwijze met de leerlingen.

1.5 Doelgroep

De doelgroep van mijn onderzoek zijn 6 leerlingen van groep 7. De leerlingen zijn op dit moment 10 á 11 jaar. Uit het leerlingvolgsysteem blijkt dat het om een groepje van 6 kinderen gaat. Voorafgaand gaf ik al aan dat er signalen gekomen zijn van ouders. Dit zijn de ouders van de leerlingen die ook negatief scoorden op het thema welbevinden van het leerlingvolgsysteem in schooljaar 2010-2011.

1.6 Onderzoeksvraag:

Hoe kunnen oplossingsgerichte gesprekken met individuele kinderen bijdragen aan een positieve schoolbeleving?

Deelvragen:

Oplossingsgerichte gespreksvoering

Welk model ligt ten grondslag aan het oplossingsgericht werken?

Wat is oplossingsgerichte gespreksvoering?

Wat zijn essentiële onderdelen van een oplossingsgericht gesprek?

Wat heb ik nodig als gesprekscoach om de gesprekken positief en oplossingsgericht te laten verlopen?

Kan de methode kids'Skills bijdragen aan de oplossingsgerichte gespreksvoering?

Welbevinden

Wat is welbevinden?

Hoe is het welbevinden op school positief te beïnvloeden?

1.7 Doelstelling van het onderzoek

Wat ik ga onderzoeken is of oplossingsgerichte gesprekken mij als gedragsspecialist een middel bieden om het welbevinden van deze leerlingen te vergroten.

Doelstelling in het onderzoek

Het doel waar ik naar toe wil werken, is oplossingsgerichte gesprekken als instrument te kunnen hanteren om het welbevinden van deze leerlingen te vergroten.

1.8 Verwachtingen

Ik verwacht dat ik antwoord krijg op de vraag of oplossingsgerichte gesprekken kunnen helpen om het welbevinden van deze leerlingen te vergroten.

Tevens verwacht ik dat de leerlingen zelf mee kunnen denken over het welbevinden en het vergroten van het welbevinden op school.

“De meest zinvolle manier om te beslissen welke deur geopend kan worden om bij een oplossing te komen is door een beschrijving te krijgen van wat de cliënt anders zal gaan doen en/of wat voor soort dingen er zullen gebeuren die anders zijn als het probleem is opgelost, om zodoende een verwachting te creëren van een gunstige verandering (de Shazer, 1985 in de Jong & Berg 2010)”.

1.9 Wat is er al bekend

Over het oplossingsgericht werken zijn vele boeken geschreven. In deze boeken komt de oplossingsgerichte gespreksvoering uitvoerig aan bod. De facetten die nodig zijn om te werken met oplossingsgericht werken komen naar voren en zijn bruikbaar om mee aan het werk te gaan. Het onderwerp welbevinden is een onderwerp dat ook veel beschreven is. Welbevinden gaat over het ervaren van gevoelens. Een kind dat zich “wel” bevindt, voelt zich over het algemeen goed, prettig. Het kind zit goed in zijn vel, durft zichzelf te zijn en is ontspannen. Hij/zij vertoont een gezonde ontwikkelingsdrang (<http://www.seol.nl/cgi-in/WebContent.pl?path=leefstijl/02/01/01>). Veelal wordt beschreven dat om tot leren te komen het welbevinden positief moet zijn.

1.10 Wanneer ga ik onderzoeken

Door middel van het voeren van gesprekken met leerlingen van groep 7 ga ik proberen mijn onderzoeksvraag te beantwoorden. Deze gesprekken zullen plaatsvinden in de maanden december, januari, februari, maart en april. Tussen de gesprekken zit ongeveer 3 á 4 weken zodat de leerlingen de besproken dingen ook kunnen toe gaan passen in de praktijk en we zinvol kunnen evalueren.

Door deze gesprekken kan ik data-analyses maken en hierna conclusies trekken omtrent mijn onderzoeksvraag.

Hoofdstuk 2: Theoretische onderbouwing

In dit hoofdstuk ga ik in op de theorie die voor mijn onderzoek van belang is. Het gaat hierbij om theorie over oplossingsgerichte gespreksvoering en het welbevinden van leerlingen. Om zo te kunnen achterhalen hoe deze vorm van gespreksvorming bij kan dragen aan een positieve schoolbeleving van de leerlingen.

2.1 Welk model ligt ten grondslag aan het oplossingsgericht werken?

Het oplossingsgericht werken is een aanpak die gedrag en betekenissen probeert te veranderen zonder diep te graven naar oorzaken (Durrant, 2007).

De oplossingsgerichte benadering is in Nederland nog niet lang bekend.

Dit model is ontwikkeld door Steve de Shazer en Insoo Kim Berg en hun collega's van het Brief Family Therapie Center in Milwaukee. Zij hebben een eigen aanpak ontwikkeld, gebaseerd op de ideeën van Milton Erickson, hij was psychotherapeut, over de kracht en hulpbronnen die mensen hebben. Het gaat niet om de problemen maar om de mens zelf. Bij het oplossingsgericht werken gaat men er van uit dat voorgestelde oplossingen (door een ander bedacht) het probleem vaak juist in stand houdt. In de klassensituatie merk ik dat ik vaak de oplossing bij een probleem al geef aan de leerlingen. Een geheel andere aanpak waarbij ik inzoom op het oplossen van het probleem vanuit mijn perceptie.

De Shazer kwam op het idee dat het niet noodzakelijk was het probleem te kennen om tot een oplossing te komen door de ervaringen die hij had met de oplossingsgerichte benadering (de Jong & Berg, 2010). De Shazer en Berg hebben het oplossingsgerichte werken uitgewerkt in bruikbare modellen bij therapieën.

Oplossingsgericht denken leert ons hoe zich "uit" de nesten te helpen (Dr Myriam Le Fevere de ten Hove, 2007).

Hierbij zijn drie basisregels van belang:

1. Als iets niet werkt, leer ervan en doe iets anders.
2. Als iets wel (of beter) werkt, doe er meer van.
3. Als iets blijkt te werken, leer het (van/aan) iemand anders.

(Caufmann & Van Dijk, 2010)

Zelf merk ik dat deze basisregels houvast geven om verder te gaan in gesprekken met leerlingen, collega's, ouders en externe deskundigen. Maar dat je dan wel patronen en werkwijzen moet kunnen doorbreken. Werkwijzen die er vooral in een klas vaak zijn en onbewust voortgezet worden door met name de leerkracht.

2.2 Wat is oplossingsgerichte gespreksvoering?

“Therapie gebeurt niet in technieken, therapie gebeurt in de taal en de belevingswereld van de patiënt”.

(Citaat van Dr Erickson in Caufmann & Van Dijk, 2010)

Het toepassen van de oplossingsgerichte manier van omgaan met leerlingen vraagt om een specifieke grondhouding. Je moet er in kunnen geloven dat iedere leerling in staat is zijn eigen problemen op te lossen maar soms ook geholpen moet worden bij het maken van de juiste keuzes. Hierbij is het belangrijk dat de leerlingen zelf hun doel formuleren. Dit omdat ze dan beter betrokken zijn. Ik heb gemerkt in gesprekken met leerlingen hoe jong ze ook zijn, de leerlingen vaak zelf aan kunnen geven waar ze aan willen werken. Hierbij is het belangrijk gerichte vragen te kunnen stellen. Als gesprekspartner moet je een niet-weten-houding aan nemen. Je neemt als het ware een positie aan waarin je altijd in een staat bent om te “worden geïnformeerd” door de cliënt (Anderson & Gooloshian, 1992).

Leerlingen hebben vaak al een beeld van wat ze willen bereiken en hoe ze dat willen doen, van belang is om de leerlingen de ruimte te geven dit te benoemen en uit te laten zoeken. Zo kunnen ze beter tot een oplossing komen waar zij zelf achterstaan en mee aan het werk kunnen gaan.

Bij de oplossingsgerichte gespreksvoering wordt er van uit gegaan dat je als gesprekspartner de ander leidt van één stap achter (Cantwell & Holmes). Hiermee doel ik erop dat je de ander tot zijn eigen oplossingen moet laten komen, je mag ze sturen maar niet voorzeggen en/of oplossingen geven. Er zijn een aantal basisvaardigheden die je jezelf eigen moet maken om een oplossingsgericht gesprek te kunnen voeren. Deze basisvaardigheden heb ik opgenomen in bijlage 1. Je moet gespreksvaardigheden ontwikkelen die de ander toe staan informatie over zichzelf en de situatie te geven.

Naast het eigen doelen laten stellen is het belangrijk te zoeken naar uitzonderingen. Uitzonderingen zijn die momenten waarin de problemen hadden voor kunnen komen maar niet plaatsvonden, of minder ernstig waren (de Jong & Berg, 2010).

In de praktijk heb ik gemerkt dat uitzonderingen zoeken ervoor zorgt dat leerlingen sneller positieve dingen kunnen benoemen.

2.3 Wat zijn essentiële onderdelen van een oplossingsgericht gesprek?

Er zijn verschillende oplossingsgerichte interventies die je kunt gebruiken om gesprekken met kinderen positief te laten verlopen, de kinderen zelf mee te laten denken over oplossingen en helder te krijgen wat de kinderen zelf kunnen doen.

In de “Zevenstappendans” staan zeven stappen beschreven die een leidraad zijn in het voeren van een oplossingsgericht gesprek.

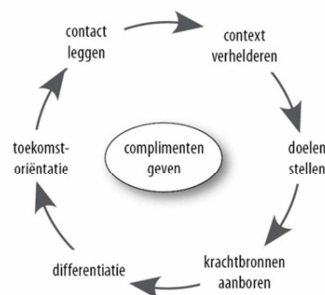

fig 1: de Zevenstappendans

Het wordt de “Zevenstappendans” genoemd omdat je de zeven stappen niet één voor één op hoeft volgen, je kunt verschillende richtingen uit gaan. Hoe minder stappen je gebruikt om tot een oplossing te komen hoe beter (Cauffman & Van Dijk, 2010). Belangrijk is in elk gesprek contact te maken om een optimale werkrelatie tot stand te brengen.

Voor extra informatie over de “Zevenstappendans” verwijst ik naar bijlage 2.

2.4 Wat heb ik nodig als gesprekscoach om de gesprekken positief en oplossingsgericht te laten verlopen?

In de gesprekken is het belangrijk de elementen van de zevenstappendans te gebruiken. Als gesprekspartner zal ik veelal een coachende rol op mij nemen.

Er zijn een aantal intrapersonlijke processen die van invloed zijn bij het proces van coachen. Dit zijn: vooronderstellingen; het maken van rapport; waarnemingsposities en het leeg zijn.

Er zijn vijf vooronderstellingen die van belang zijn voor de oplossingsgerichte coach volgens Derks en Hollander (2000).

Dit zijn:

- Zorg ervoor dat je twee waarheden naast elkaar zet en niet tegenover elkaar, hiermee doelen ze op de verschillende waarheden die mensen kunnen hebben, iedereen heeft een andere perceptie.
- De coach richt zich op wat hij (de coach) kan veranderen in een gesprek.
- Je hebt pas een probleem als je ook de oplossing hebt. Dit geeft de coach de focus om de ander te laten zoeken naar hulpbronnen.
- Gericht zoeken naar wat je nog niet begrepen hebt van de ander.
- Ieder gedrag heeft een positieve intentie.

Wat ook van invloed is bij de intrapersonlijke processen is het maken van rapport, goed contact. Het komt uit de hypnotherapie (Bannink, 2006). Dit staat voor vertrouwen, betrokkenheid, respect en aandacht voor elkaar.

Je eigen waarnemingpositie heeft ook invloed op het coachingsproces als dus Derk en Hollander (2000) en Bannink (2006) . Je moet goed nadenken over jezelf en wat er omgaat in de ander. Het is ook belangrijk dat je kunt observeren hoe de interactie is tussen jou en de ander. Alleen zo kun je sturing geven aan de interactie en zo nodig gespreksvaardigheden aanpassen aan de ander.

Dit zijn allen middelen om het intrapersonlijke proces te beïnvloeden en zo meer greep te krijgen op de coaching.

2.5 Kan de methode Kids'Skills bijdragen aan de oplossingsgerichte gespreksvoering?

Furman (2006) heeft de oplossingsgerichte methode omgezet naar de methode Kids'Skills. De methode gaat er vanuit dat het kind geen probleem heeft, maar de vaardigheden mist waardoor onvaardigheid als een probleem ervaren wordt. Door gericht aan deze vaardigheden te werken, lost het kind met behulp van zijn omgeving, zijn probleem op.

2.6 Wat is welbevinden?

Welbevinden gaat over het ervaren van gevoelens, zoals gevoelens van gelukkig zijn, gevoelens van zich thuis voelen, zich geborgen voelen en zich competent voelen. Het gaat om gevoelens ten aanzien van jezelf en de ander. Als een kind zich wel bevindt heeft het kind overwegend positieve gevoelens (Deley, 2004).

Een kind vertoont een gezonde drang zich te ontwikkelen. Signalen van welbevinden zijn o.a. genieten, plezier beleven, ontspanning en innerlijke rust. Hierbij kun je denken aan vitaliteit, openheid, spontaniteit, zichzelf durven zijn, zelfvertrouwen, assertiviteit en een positief zelfbeeld. Signalen die als leerkracht te observeren zijn maar waar je ook zeker erg alert op moet zijn wat wel eens moeilijk is heb ik ervaren.

Als een kind voldoet aan een aantal basisbehoeften is een positief welbevinden mogelijk (Laevers et al., 1992). Deze basisbehoeften komen goed in beeld in de piramide van Maslow, deze piramide is beschreven in bijlage 3.

2.7 Hoe is het welbevinden op school positief te beïnvloeden?

Als een kind zich niet “wel” bevindt, is het zinvol te kijken in welke behoefte het wordt gefrustreerd. Om vast te kunnen stellen wat de beste aanpak is moet je eerst een analyse maken omtrent de basisbehoeften. Je moet nagaan in welke basisbehoefte (n) het kind gefrustreerd is. In welke situatie er niet tegemoet gekomen wordt aan de behoeften van het kind? Als dit helder is, kun je gericht werken aan het gevoel van “niet welbevinden”.

Uit onderzoek is gebleken dat je welbevinden kunt meten aan de hand van de volgende drie indicatoren: beleving, tevredenheid en gedrag (Welwijs, jg 12, nr. 3, p. 28-33).

Belevingsaspecten die een rol spelen zijn bijvoorbeeld het hebben van vrienden en de sfeer in de klas (Aelterman et al. , 2001). Ook zijn er een aantal schoolkenmerken die van invloed kunnen zijn op een positieve schoolbeleving, bijvoorbeeld inspraak op klasniveau. Naarmate de leerlingen meer betrokken worden en actief kunnen participeren aan het klasgebeuren neemt hun welbevinden toe. Het bevordert het gevoel van verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces (Eder, 1995). Maar ook van invloed is goed contact met de leerkracht en een leerproces op maat.

Door dit onderzoek hoop ik bij deze groep leerlingen erachter te komen waar in de basisbehoeften frustraties zijn en of de belevingsaspecten en schoolkenmerken kunnen helpen bij het veranderen van dit gevoel.

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

In dit hoofdstuk beschrijf ik welke methode, onderzoeksinstrumenten en middelen ik ga gebruiken om mijn theorie te toetsen en mijn onderzoeksvraag en deelvragen te beantwoorden.

3.1 Onderzoekstype: actieonderzoek

Voor mijn onderzoek ga ik met leerlingen, van groep 7a van een basisschool, gesprekken voeren. Uit de gesprekken zullen een aantal acties voortvloeien die de leerlingen zelf gaan ondernemen. Aan deze acties liggen een aantal theorieën op het gebied van oplossingsgerichte gespreksvoering en welbevinden ten grondslag. Ik ga met de leerlingen mogelijke oplossingen in de praktijk uitproberen en oefenen, hierdoor vindt verbetering van het handelen plaats (Kallenberg, e.a., 2007). Hiervoor heb ik literatuurstudie gedaan naar oplossingsgerichte gespreksvoering en welbevinden. Deze literatuur gebruik ik om mijn bevindingen in de praktijk te kunnen verklaren. Het gaat hier om een kwalitatief quasi experiment, waarbij ik ga onderzoeken of en hoe oplossingsgerichte gespreksvoering een bijdrage kan leveren aan het verhogen van het welbevinden van de leerlingen van groep 7a. Door op zoek te gaan naar de uitzonderingen, proberen de leerlingen samen met de onderzoeker de oplossing te vinden voor het bereiken van een hoger niveau van welbevinden. Als meetinstrument maak ik gebruik van de schalingsmethodiek zoals die gebruikt wordt bij het oplossingsgericht werken, de leerlingen schalen hierbij zichzelf in. De schaallijn loopt van 0 tot 10, van hieruit gaan de leerlingen aan het werk met concrete doelen.

3.1.1 Specifieke onderzoeksinstrumenten

Ik ga de oplossingsgerichte gespreksvoering inzetten bij individuele leerlingen. Hoe ik dat ga doen zal ik hieronder beschrijven.

Voorafgaand aan de individuele oplossingsgerichte gesprekken vullen alle leerlingen van groep 7a een vragenlijst omtrent het welbevinden op school.

Dit is een aangepast versie van de leerlingtevredenheidsspeiling van scholen met succes (<http://www.scholenmetsucces.nl/leerlingpeiling/vragenlijst>, zie leerlingpeiling).

Deze vragenlijst geeft een beeld van het onderwerp welbevinden en de “problemen” die de leerlingen ervaren. Hierna wordt het leerlingvolgsysteem Kijk op Sociale Competenties afgenomen bij alle leerlingen van groep 7a.

Hieruit wordt een groepje van leerlingen geselecteerd, bij hen wordt in samenwerking met onderwijsadviseur EDUX de competentie-belevingsschaal voor kinderen afgenomen (Veerman, e.a, 2004). De leerlingen worden geselecteerd omdat zij aangeven dat: ze niet met plezier naar school komen, zich niet thuis voelen in de groep en/of geen of weinig contact hebben met klasgenoten.

3.1.1.1 Individuele oplossingsgerichte gesprekken

Met de leerlingen ga ik daarna vijf keer een individueel, semigestructureerd interview houden (Kallenberg, e.a,2007). In het eerste interview bespreken we de ingevulde vragenlijst en bespreken we samen wat zij graag willen veranderen om meer plezier te kunnen beleven aan/op school. In het volgend gesprek gaan we een specifiek doel bespreken en door middel van de schaalvraag schalen. Dit is vervolgens waar de leerling de komende tijd, aan gaat werken. In de vervolggesprekken evalueren we de doelen en al dan niet passen we tussentijds wat besproken acties en zonodig eerder besproken doelen aan. In het laatste gesprek bespreken we in hoeverre het gelukt is om aan de verbetering te werken.

3.2 Wijze van meting en verantwoording

In mijn onderzoek maak ik gebruik van een aantal instrumenten om het welbevinden te meten. Als eerste heb ik een nulmeting gedaan, dit is de vragenlijst van het leerlingvolgsysteem van Kijk op Sociale Competenties en de vragenlijst van de Competentie-belevingsschaal voor kinderen (Veerman,J.W, e.a, 2004).

Deze twee vragenlijsten zal ik ook gebruiken voor de nameting. Tevens zal ik als nameting een enquête gebruiken waarbij de leerlingen bevraagd worden op de beleving van de oplossingsgerichte gesprekken.

Instrumenten

Zoals hierboven beschreven is ga ik gebruik maken van twee vragenlijsten en een mondeling interview waarbij gebruik gemaakt wordt van schaalvragen en oplossingsgerichte vragen.

Hieronder beschrijf ik wat de schaalvragen en oplossingsgerichte vragen inhouden.

- Schaalvragen

Ik laat de leerling zichzelf bij het bespreken van verbeterpunten inschalen op een schaal van 0 tot 10. Dat is meteen de meting waarmee gestart wordt en dit cijfer zal later vergeleken worden met het cijfer dat de leerling zich op het einde toekent.

Doordat de leerling zichzelf inschaalt, is het voor mijzelf ook te controleren of mijn inschatting naar aanleiding van de antwoorden op de vragenlijst en het mondeling interview, klopt met de mate van het gevoel dat de leerling zelf aangeeft.

- Oplossingsgerichte vragen

Een belangrijk instrument tijdens deze interviews zijn de oplossingsgerichte vragen die ik zal gaan hanteren. Naast het hanteren van de schaal ga ik de wondervraag stellen. De wondervraag vraagt van de cliënten zich voor te stellen hoe hun leven veranderd zal zijn wanneer het probleem is opgelost (De Jong & Berg, 2010). Nadat de leerling vertelt wat er voor hem zal zijn veranderd, vraag ik naar de keren dat dit al wel lukte. Door de succeservaringen als uitgangspunt te nemen, voelt de leerling zich competent en groeit het zelfvertrouwen. Het stelt de leerling in staat om zelf een actieve rol in het vergroten van het eigen welbevinden te hebben (Durrant, 2007).

Analyse:

Uit de analyse van de antwoorden die de leerling geeft komt een indicatie van hoe de leerling zich voelt in bepaalde situaties. Bij de nameting is het mogelijk te analyseren of de leerling gegroeid is in het niveau van welbevinden.

3.3 Triangulatie

Voor dit onderzoek maak ik gebruik van methodetriangulatie namelijk door gebruik te maken van, vragenlijsten, interviews met de leerlingen en het opstellen van actieplannen met de leerlingen. Om tegemoet te komen aan triangulatie gebruik ik deze drie soorten informatiebronnen.

De vragenlijsten dienen als uitgangspunt voor de gesprekken met de individuele leerlingen. Voor de interviews met de leerlingen hanteer ik een aantal onderdelen van de oplossingsgerichte gespreksvoering in individuele gesprekken. Waaronder het stellen van de schaalvraag. Vanuit die schaalvraag ga ik samen met de leerlingen een actieplan opstellen. In dit actieplan beschrijven de kinderen wat ze concreet willen doen om een stapje verder te komen op de schaal. Door het evalueren van deze stapjes wordt het geformuleerde doel getoetst.

3.4 Betrouwbaarheid en validiteit

Bij betrouwbaarheid wordt gekeken naar de herhaalbaarheid en de nauwkeurigheid van een “meting” (Harinck, 2006). De vragenlijsten zijn herhaaldelijk hetzelfde in te vullen aangezien de kinderen deze vragenlijsten zelfstandig, schriftelijk invullen.

De vragen staan vast maar hierin is ook de interpretatie van de vragen bij de leerlingen van belang. Dit omdat leerlingen de vragen op hen eigen manier kunnen interpreteren. De vragenlijst van Kijk op Sociale competenties heeft antwoordmogelijkheden op een driepuntschaal. De kans is groot dat de uitslag te weinig precies is. Vandaar dat ik ervoor gekozen heb deze vragenlijst niet als enig meetinstrument te gebruiken. De Competentie-belevingsschaal voor kinderen heeft een vierpuntschaal. Nog niet geheel nauwkeurig maar de zes verschillende onderdelen worden met verschillende vraagstellingen bevraagd waardoor de herhaalbaarheid van een antwoord bekeken kan worden.

De gesprekken kunnen herhaalbaar zijn mits dezelfde vraagstelling gebruikt wordt en ook gelet wordt op de gespreksvaardigheden van de vraagsteller wat betreft doorvragen, observeren en uitzonderingen zoeken.

Het is mogelijk dat als een ander hetzelfde onderzoek uitvoert de uitkomst hiervan enigzins afwijkt van de conclusies die ik aan mijn onderzoek ga verbinden.

Maar aangezien mijn onderzoeksvraag gestoeld is op het principe van oplossingsgerichte gesprekken zal dit naar mijn mening geen grote afwijking zijn. En de gebruikte methoden bevragen dezelfde onderwerpen waardoor het verkrijgen van dezelfde resultaten meer te verwachten is en waardoor de resultaten valide zijn.

3.5 Schematisch tijdspad

Wat	Wanneer
<i>Nulmeting</i> - Tevredenheidsvragenlijst groep 7 - Kijk op Sociale competenties invullen groep 7 - Competentiebelevingsschaal invullen voor een groepje leerlingen. - Competentiebelevingsschaal analyseren en bespreken met EDUX en IB.	6 oktober 2011 14 november 2011 4 november 2011 22 november 2011
Onderzoeksvragen formuleren	November 2011
Onderzoek uitvoeren Intake gesprek 1 ^e gesprek 2 ^e gesprek 3 ^e gesprek Kinderkwaliteitenspel en uitdelen enquête Eindmeting Invullen competentiebelevingsschaal Kijk op Sociale Competenties invullen in de klas o.l.v eigen leerkracht 4 ^e gesprek, evaluatiegesprek	November- December-Januari- Februari-Maart 2011-2012 23-11-2011 14-12-2011 18-01-2012 15-02-2012 14-03-2012 23-03-2012 Tussen 14-03 en 23-03 13-04-2012
Bevindingen analyseren	April 2012
Bevindingen rapporteren	April 2012
Aanbevelingen formuleren Conclusies schrijven	April 2012
Reflecteren op het uitgevoerde onderzoek Evaluatie onderzoek-discussie	April 2012

Hoofdstuk 4: Data-analyse en resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de verzamelde gegevens gepresenteerd. Als eerste zal ik de resultaten van de nulmeting beschrijven waarna ik een beschrijving geef van de resultaten van het praktijkonderzoek. Deze gegevens zijn een uitwerking van de schaalvragen en de manier waarop hier aan gewerkt is. In het laatste stuk van hoofdstuk 4 presenteer ik de gegevens van de eindmeting. Hierbij heb ik de gegevens ,van de verschillende onderzoeksinstrumenten, van de nulmeting naast de gegevens van de eindmeting gelegd.

Voorafgaand aan de nulmeting heb ik alle leerlingen van groep 7 de vragenlijst omtrent de tevredenheidspeiling in laten vullen. Hieruit kwamen zes leerlingen die een verontrustend resultaat lieten zien. Met deze zes leerlingen ben ik verder gegaan met de nulmeting.

4.1 Nulmeting

De nulmeting die ik gedaan heb bestond uit de vragenlijst van de Competentie-belevingsschaal en de vragenlijst van Kijk op Sociale competenties. Hieruit kwamen per leerling een aantal items waar “problemen” bij ervaren werden. Bij de Competentie belevingsschaal gaven vier leerlingen aan “problemen” te ervaren op het gebied van sociale acceptatie en twee leerlingen op het gebied van schoolvaardigheden. Bij Kijk op Sociale competenties kwamen de items “contact met andere kinderen” , “aandacht bij mijn werk” en “weet wat ik kan” naar voren.

4.2 Het praktijkonderzoek

Naar aanleiding van de nulmeting die gedaan is ben ik begonnen met een eerste gesprek met de zes leerlingen. Bij dit eerste gesprek heb ik de leerlingen een schaalvraag gesteld omtrent de plezierbeleving op school. Het inschalen is een bruikbare techniek om complexe aspecten meer concreet en toegankelijk te maken voor zowel de leerlingen als voor mij als onderzoeker (de Jong & Berg, 2010).

Deze schaalvraag zag er als volgt uit:

0-----10

0= ik kom niet met plezier naar school

10= ik kom met veel plezier naar school.

Hieruit zijn de volgende datagegevens gekomen:

Leerling	Waardering op schaalvraag
Leerling 1	Score 2
Leerling 2	Score 4
Leerling 3	Score 6 ½
Leerling 4	Score 5
Leerling 5	Score 4
Leerling 6	Score 5

4.2.1 Oplossingsgericht werken en oplossingsgerichte gespreksvoering

Om antwoord te vinden op de deelvraag: wat is oplossingsgerichte gespreksvoering, heb ik oplossingsgerichte vragen gebruikt tijdens het eerste gesprek met de leerlingen. Tijdens het eerste gesprek heb ik met de leerlingen individueel besproken wat hen zou kunnen helpen het welbevinden naar een hoger niveau te tillen.

Hiervoor heb ik gebruik gemaakt van oplossingsgerichte vragen. Deze vragen nodigden de leerlingen uit na te denken over hun eigen ontwikkeling omtrent het eigen welbevinden en zelf met eigen bedachte oplossingen voor hun eigen “probleem” te komen. Door na te denken over de vragen konden de leerlingen voor zichzelf aangegeven of ze een stukje verder zijn gekomen op de schaal en wat concreet het volgende stapje ging worden. Voor de vragen en de antwoorden van de leerlingen hierop verwijs ik naar bijlage 4 en bijlage 5.

4.2.2 Essentiele onderdelen van het oplossingsgericht gesprek

Relevant voor mijn onderzoek waren de volgende twee deelvragen: “Wat zijn essentiële onderdelen van een oplossingsgericht gesprek?” en “wat heb ik nodig als gesprekscoach om de gesprekken positief en oplossingsgericht te laten verlopen?” In de “Zevenstappendans” staan zeven stappen beschreven die een leidraad zijn in het voeren van een oplossingsgericht gesprek. In de gesprekken hebben we doelen

gesteld en toekomstgeoriënteerd gekeken. De schaalvraag heb ik gebruikt als instrument om tot oplossingen te komen.

4.2.3 Schaalvragen

Met iedere leerling heb ik een doel besproken waaraan zij wilden gaan werken.

Hieronder heb ik per leerling uitgewerkt wat die doelen waren. In de grafiek is de groei omtrent dit doel af te lezen. In bijlage 5 is te lezen wat de leerling ondernomen heeft om tot die groei te komen. Om te komen tot die doelen heb ik de vragen die beschreven staan in bijlage 4 besproken met de leerlingen maar heb ik ook gebruik gemaakt van de analyses van KIJK op sociale competenties en de de competentie-belevingsschaal voor kinderen. Om deze doelen concreet en inzichtelijk te maken voor de leerlingen hebben we ook hierbij gewerkt met een schaal.

Na het intakegesprek zijn we met dit doel aan het werk gegaan, dat betekent dat er voor iedere leerling een andere schaalvraag is. Hieronder presenteer ik de gegevens die gekomen zijn uit het werken met de schaalvraag .

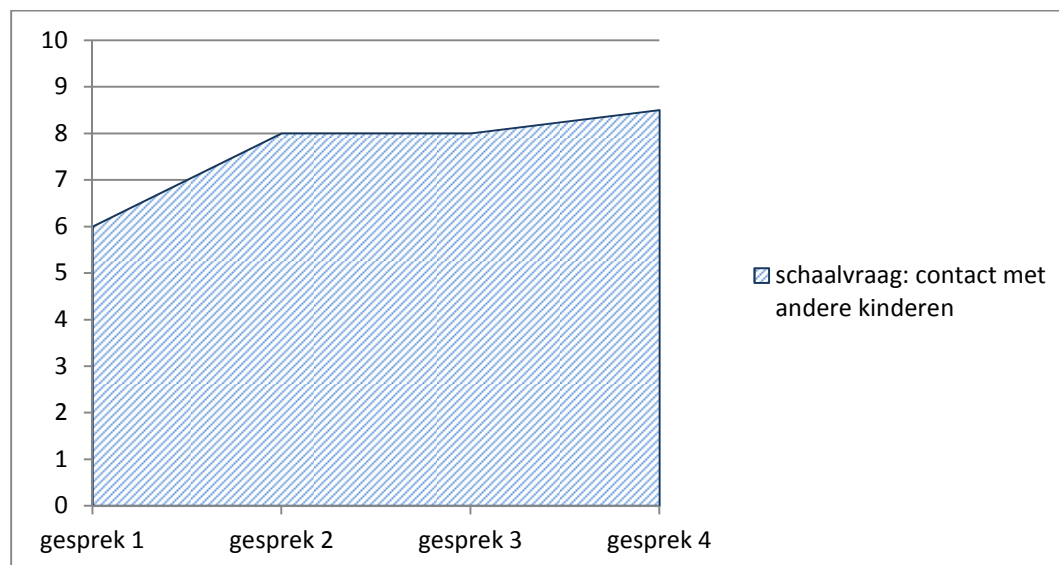
Leerling 1:

Schaalvraag: contact met andere leerlingen

0-----10

0= ik heb geen contact met andere leerlingen

10= ik heb veel contact met andere leerlingen

Gesprek 1: 14-12-2012 Gesprek 2: 18-01-2012
Gesprek 3: 15-02-2012 Gesprek 4: 13-04-2012

Leerling 1 is aan het werk gegaan met het contact zoeken met andere kinderen. Hij is zich opener op gaan stellen. Hij geeft aan dat hij steeds meer dingen aan andere kinderen vraagt. Hij is daar bewuster mee bezig.

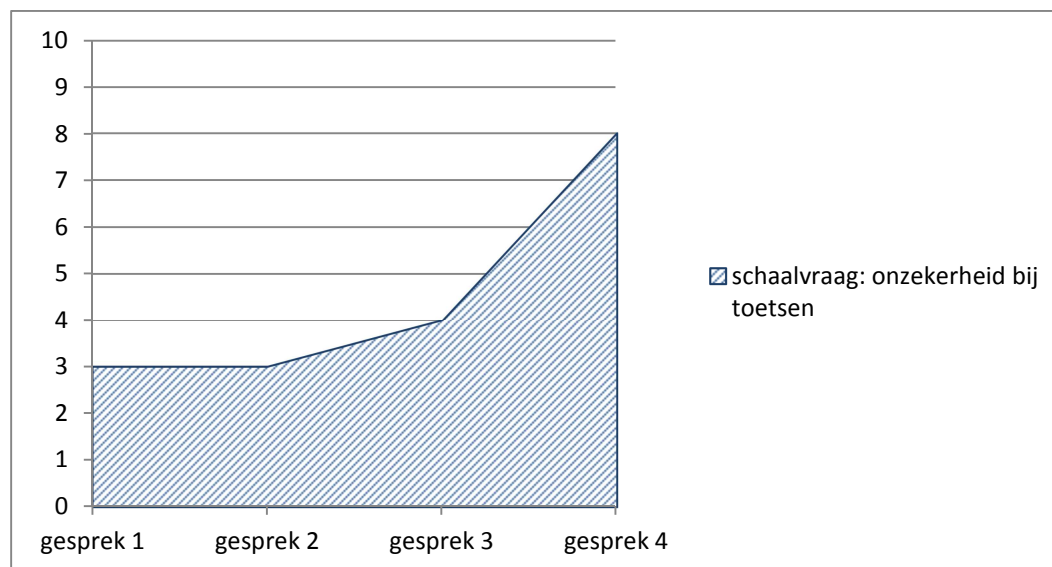
Leerling 2:

Schaal is gebaseerd op onzekerheid bij toetsen.

0-----10

0= ik voel me altijd onzeker bij toetsen

10= ik voel me nooit onzeker bij toetsen

Gesprek 1: 14-12-2012 Gesprek 2: 18-01-2012
Gesprek 3: 15-02-2012 Gesprek 4: 13-04-2012

Leerling 2 heeft gewerkt aan het voeren van gesprekken met de leerkracht. Tevens is ze bezig geweest met het gerust stellen van zichzelf. Door ademhalingsoefeningen en te letten op haar houding. Maar ook heeft ze buiten schooltijd een faalangsttraining gevolgd. Vooral tussen gesprek 3 en gesprek 4 heeft deze faalangsttraining zich afgespeeld.

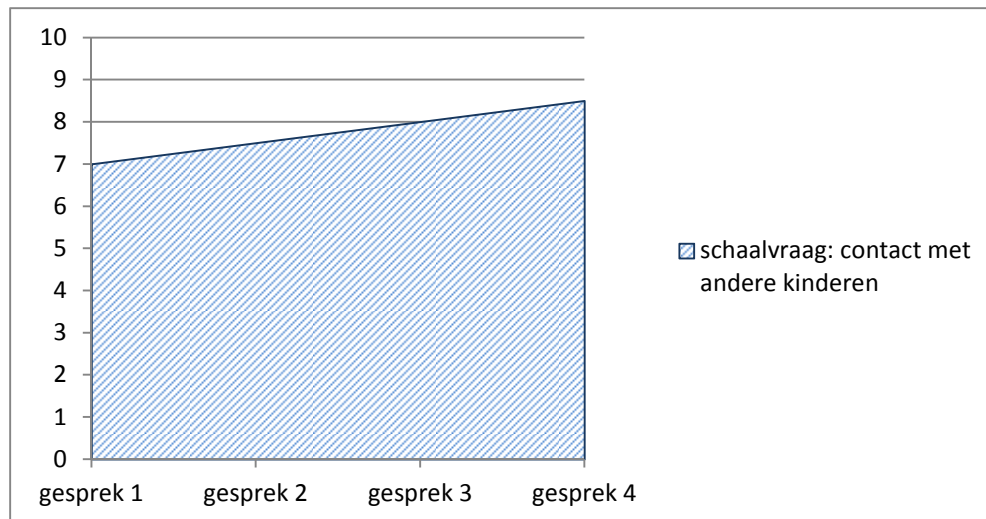
Leerling 3:

Schaalvraag: contact met andere kinderen

0-----10

0= ik heb geen contact met andere leerlingen (buiten mijn vrienden)

10= ik heb veel contact met andere leerlingen (buiten mijn vrienden)

Gesprek 1: 14-12-2012 Gesprek 2: 18-01-2012
 Gesprek 3: 15-02-2012 Gesprek 4: 13-04-2012

Leerling 3 heeft steeds meer met kinderen van andere klassen contact gezocht. Hij heeft gewerkt aan het zich steeds minder aantrekken van de gebeurtenissen in de groep. Hij is bewuster gaan nadenken over het feit dat hij zelf mag kiezen met wie hij om wil gaan.

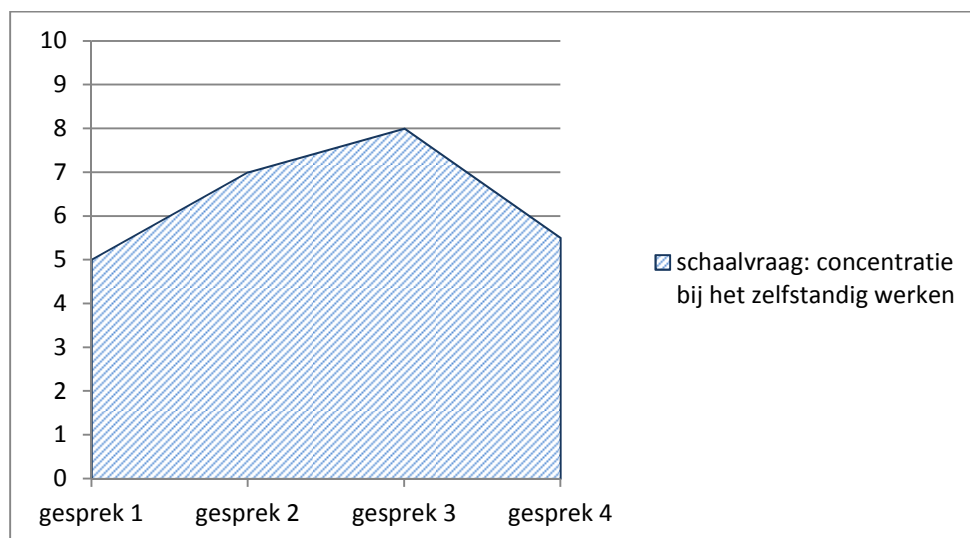
Leerling 4:

Schaal: meeluisteren met andere kinderen waardoor ze zich niet kan concentreren.

0-----10

0= ik luister steeds mee met andere leerlingen waardoor ik me niet kan concentreren.

10= ik luister helemaal niet mee met andere leerlingen waardoor ik me goed kan concentreren.

Gesprek 1: 14-12-2012 Gesprek 2: 18-01-2012
 Gesprek 3: 15-02-2012 Gesprek 4: 13-04-2012

Leerling 4 is aan het werk gegaan om haarzelf meer af te sluiten van andere kinderen tijdens het zelfstandig werken. Ook heeft ze geoefend tegen andere kinderen te zeggen dat ze “last” van de ander had. Bij het laatste gesprek bleek dat ze een andere plaats had gekregen en daardoor had ze toch weer last van haar achter buurman. Hierdoor kon ze zich niet goed concentreren. Door middel van gesprekken met de leerkracht wil ze proberen weer een stijgende lijn te krijgen.

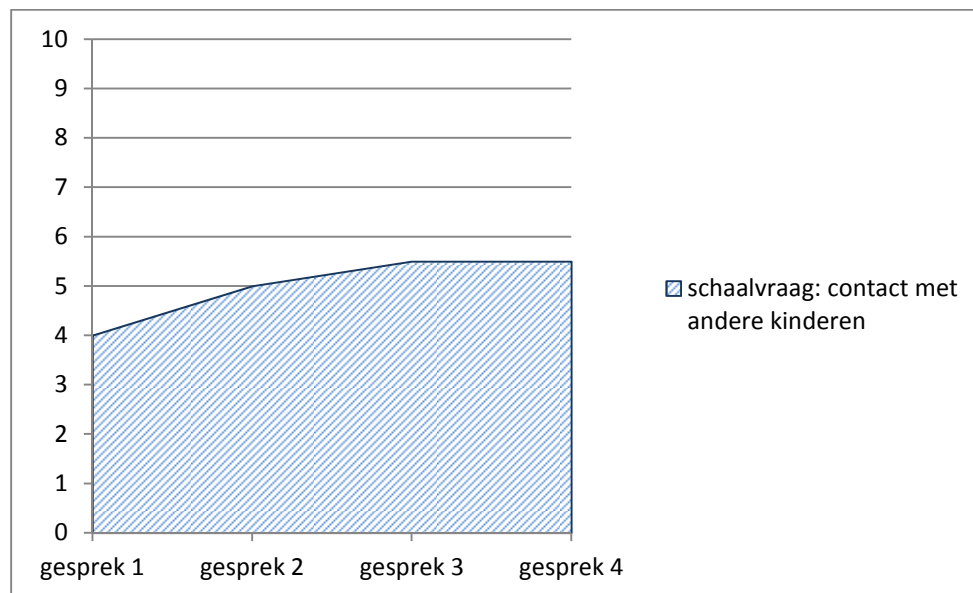
Leerling 5:

Schaal: Hoeveelheid contact met andere leerlingen

0-----10

0= ik heb met weinig leerlingen contact.

10= ik heb met veel leerlingen contact.

Gesprek 1: 14-12-2012 Gesprek 2: 18-01-2012
Gesprek 3: 15-02-2012 Gesprek 4: 13-04-2012

Leerling 5 heeft contacten met leerlingen uit een andere klas uitgebreid. Bij het pesten van een aantal kinderen tegen hem probeert hij zich af te sluiten en aan leuke dingen te denken. Hij heeft geoefend meer voor zichzelf op te komen, hij heeft geprobeerd er sneller iets van te zeggen. Hierdoor hebben we gewerkt aan zijn zelfvertrouwen.

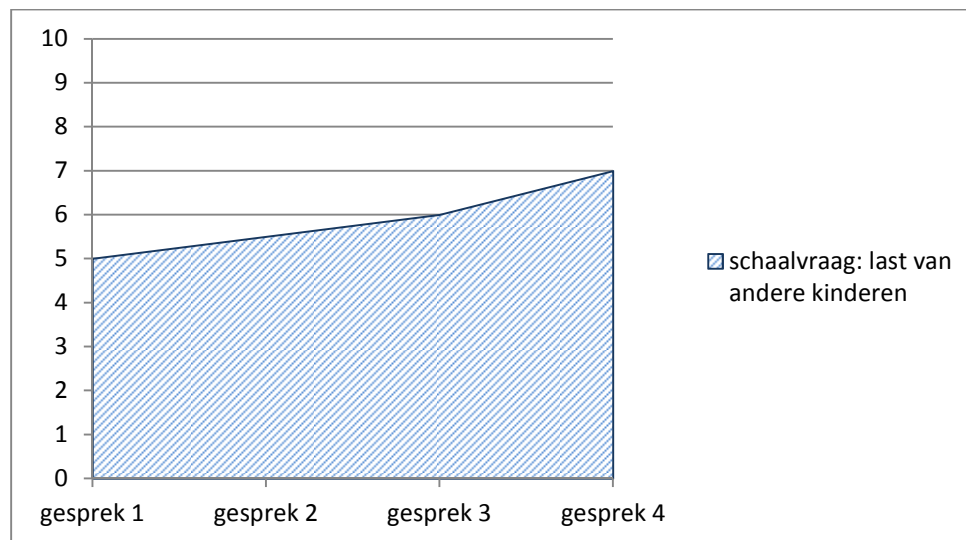
Leerling 6:

Schaal:

0-----10

0= ik heb vaak last van andere leerlingen.

10= ik heb nooit last van andere leerlingen.

Gesprek 1: 14-12-2012 Gesprek 2: 18-01-2012

Gesprek 3: 15-02-2012 Gesprek 4: 13-04-2012

Leerling 6 heeft zich gefocust op het voeren van gesprekken met de leerkracht en andere kinderen. Tijdens deze gesprekken heeft hij steeds aan proberen te geven waar hij “last” van heeft. Tevens heeft hij nagedacht over wat hij belangrijk vindt en wat hij graag wil.

4.2.4 Hoe is het welbevinden op school positief te beïnvloeden?

De data die ik hierbij verzameld heb zijn de volgende citaten van de leerlingen naar aanleiding van de gesprekken. Deze gegevens heb ik gehaald uit de gesprekken en uit de enquête die ik afgenomen heb als één van de eindmetingen. De citaten geven informatie over het positief beïnvloeden van het welbevinden door middel van de gesprekken.

Citaten uit de gesprekken met leerling 1:

- Ik kan nu meer voor mezelf opkomen.
- Ik durf er meer van te zeggen.
- De gesprekjes helpen mij na te denken.

- Ik kan mijn verhaal kwijt, dit is prettig.
- Ik voel steeds meer dat ik me niet hoeft te schamen voor wat ik vind.

Citaten uit de gesprekken met leerling 2:

- Door aan onzekerheid te werken kom ik liever naar school.
- Ik vond het fijn om de gesprekken te hebben want het gaf me meer vertrouwen.
- Ik durf meer te vragen aan de meneer, door het oefenen van de gesprekjes durfde ik dit beter.
- Bij de faalangstraining heb ik geleerd hoe ik helpende gedachten kan maken.

Citaten uit de gesprekken met leerling 3:

- Fijn dat er geluisterd wordt.
- Prettig dat je op school ook dingen kunt zeggen.
- Ik ga steeds meer om met kinderen uit andere klassen ,dit vind ik ook fijn.
- Ik wil het graag voor iedereen leuk maken maar ik weet ook dat dit niet kan .
- Ik probeer me minder van anderen aan te trekken.

Citaten uit de gesprekken met leerling 4:

- Ik ben me meer bewust van mijn concentratie door de gesprekken.
- Ik haal nu hogere cijfers en ik kan beter naar de uitleg luisteren.
- Ik kon zelf wel oplossingen aandragen maar het lukte mij niet alleen deze oplossingen uit te voeren.
- Nu de plaatsen zijn veranderd is het niet beter geworden voor me maar ik zal er nu wel sneller iets van zeggen.

Citaten uit de gesprekken met leerling 5:

- Ik kom meer voor mezelf op.
- Ik voel me meer op mijn gemak.
- We hebben het over dingen gehad waar ik normaal nooit over nagedacht zou hebben.
- Ik vond het fijn om het gevoel te hebben dat er naar me geluisterd werd.
- Het belangrijkste wat ik van de gesprekken geleerd heb is dat ik meer vertrouwen in mezelf moet hebben.

- Ik kan zelf niets aan de situatie in de klas veranderen maar trek meer mijn eigen plan.

Citaten uit de gesprekken met leerling 6:

- Ik zoek meer contact met de leerkracht, dat is fijn.
- Ik probeer meer mijn rug te rechte en niet bang te zijn voor reacties van anderen.
- Fijn dat ik mijn verhaal kwijt kan.
- Ik trek me minder aan van dingen die gezegd worden.

4.2.5 Kan de methode Kids'Skills bijdragen aan de oplossingsgerichte gespreksvoering?

Elementen uit de methode Kids'Skills heb ik gebruikt bij de gesprekken. Namelijk stap 1, problemen vertalen in vaardigheden, stap 2 het eens worden over de vaardigheid die geleerd moet worden, stap 3 de voordelen van een vaardigheid onderzoeken, stap 7 meer zelfvertrouwen geven en stap 9 de vaardigheid omschrijven (Furman, 2006). Deze stappen zijn verweven in de schaalvragen en werkelijke stappen die de kinderen op de schaal wilden zetten. Door de problemen te vertalen in vaardigheden zijn we gekomen tot het stapje op de schaal. In het gesprek is beschreven wat de voordelen van deze vaardigheid zijn voor de leerlingen. Het concreet omschrijven van dit stapje is een omschrijving van de vaardigheid die de leerlingen wilden leren. Het zelfvertrouwen werd gestimuleerd door het concreet uitwerken van de stapjes zodat de leerling wist wat van hem/ haar verwacht werd. Deze stappen zijn terug te vinden bij de uitwerking van de gesprekken zie bijlage 4 .

4.3 Eindmeting

Tijdens het eerste gesprek zijn we gekomen tot de volgende schaalvraag omtrent de plezierbeleving op school. De score van het eerste gesprek heb ik vergeleken met de score van het laatste gesprek. Hieruit komen de volgende gegevens.

0-----10

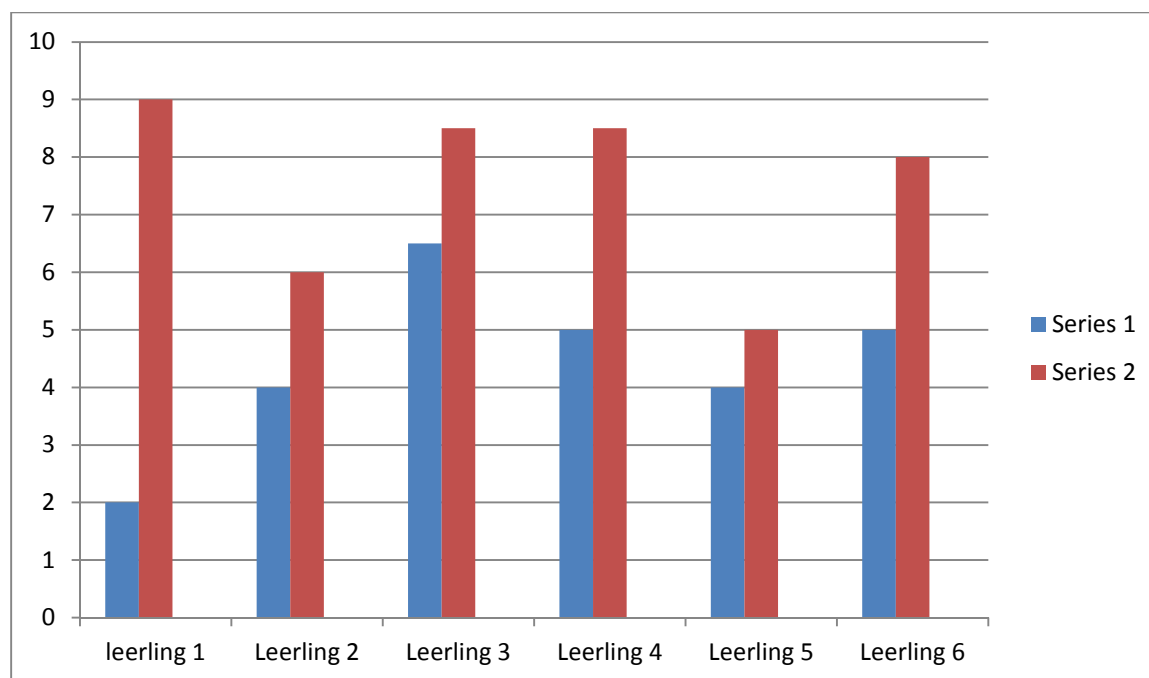
0= ik kom niet met plezier naar school 10= ik kom met veel plezier naar school.

Bij het laatste gesprek zijn de volgende datagegevens naar voren gekomen:

Leerling	Waardering op schaalvraag
Leerling 1	Score 9
Leerling 2	Score 6
Leerling 3	Score 8 ½
Leerling 4	Score 8 ½
Leerling 5	Score 5
Leerling 6	Score 8

In een tabel is het verschil van het eerste gesprek en het laatste gesprek als volgt af te lezen.

Blauw geeft aan de nulmeting, rood is de eindmeting.

In onderstaand schema zijn de cijfers die de kinderen zichzelf toekenden, vertaald naar de vijf niveaus van welbevinden zoals zijn opgesteld door het Expertisecentrum EGO NL. De procenten zijn berekend op basis van de 6 leerlingen die deelgenomen hebben aan dit onderzoek.

Niveaus van welbevinden :	niveau van welbevinden aangegeven tijdens het 1e gesprek aantal kinderen / in procenten	niveau van welbevinden aangegeven tijdens het laatste gesprek aantal kinderen / in procenten
niveau 1 uitgesproken laag welbevinden <i>vergelijkbaar met de cijfers 0-2 die de kinderen zichzelf gaven op een schaal van 0 tot 10</i>	1 leerling 16,6 %	
niveau 2 laag welbevinden <i>vergelijkbaar met de cijfers 3-4</i>	2 leerlingen 33,3 %	
niveau 3 wisselend welbevinden of eerder neutraal <i>vergelijkbaar met de cijfers 5-6</i>	3 leerlingen 49,8%	2 leerlingen 33.3%
niveau 4 hoog welbevinden <i>vergelijkbaar met de cijfers 7-8</i>	--	3 leerlingen 49.8%
niveau 5 uitgesproken hoog welbevinden <i>vergelijkbaar met de cijfers 9-10</i>	--	1 leerling 16.6%

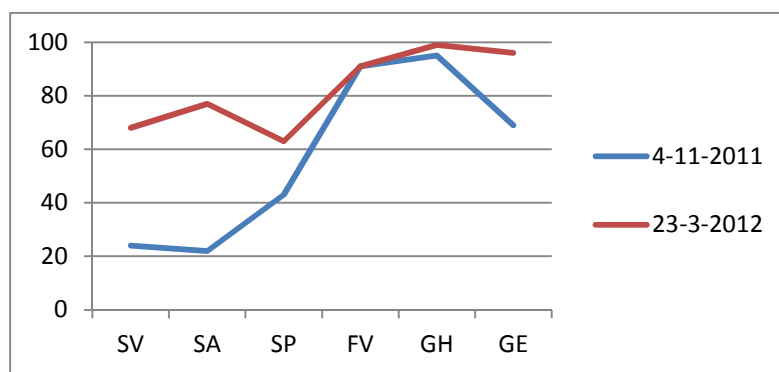
4.3.1 Verschil nulmeting en eindmeting competentie belevingschaal

Hieronder is in een tabel en grafiek af te lezen wat de verschillen zijn bij de nul- en eindmeting van de Competentie belevingsschaal. In de tabel is af te lezen wat de percentiel scores waren van de leerlingen. Percentiel score: 80-85 is normale/ gemiddelde score. Deze scores zijn berekeningen die gemaakt zijn vanuit de vragenlijst die de leerlingen ingevuld hebben. De eerste rij (in het blauw) zijn gehaald uit de vragenlijst die de leerlingen ingevuld hebben op 04-11-2011 en de tweede rij (in het rood) uit de vragenlijsten van 23-03-2012.

De scores uit de tabel heb ik omgezet naar een grafiek zodat in één oogopslag te zien is of en wat de groei is die de leerling heeft doorgemaakt.

Leerling 1:

<u>School- Vaardigheden</u>	<u>Sociale Acceptatie</u>	<u>Sportieve vaardigheden</u>	<u>Fysieke verschijning</u>	<u>Gedrags- Houding</u>	<u>Gevoel van eigenwaarde</u>
24	22	43	91	95	69
68	77	63	91	99	96

Uitleg

SV: schoolvaardigheden

SA: sociale acceptatie

SV: sportieve vaardigheden

FV: fysieke verschijning

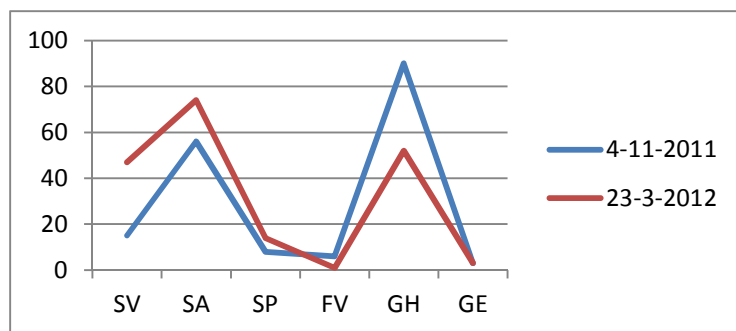
GH: gedragshouding

GE: gevoel van eigenwaarde

Leerling 1 heeft vooral gewerkt aan sociale acceptatie. Hieruit is af te lezen dat hij een groei heeft doorgemaakt van percentiel score 22 naar percentiel score 77. Groei is ook te zien bij de andere aspecten.

Leerling 2:

<u>School- Vaardigheden</u>	<u>Sociale Acceptatie</u>	<u>Sportieve vaardigheden</u>	<u>Fysieke verschijning</u>	<u>Gedrags- Houding</u>	<u>Gevoel van eigenwaarde</u>
15	56	8	6	90	3
47	74	14	1	52	3

Uitleg

SV: schoolvaardigheden

FV: fysieke verschijning

SA: sociale acceptatie

GH: gedragshouding

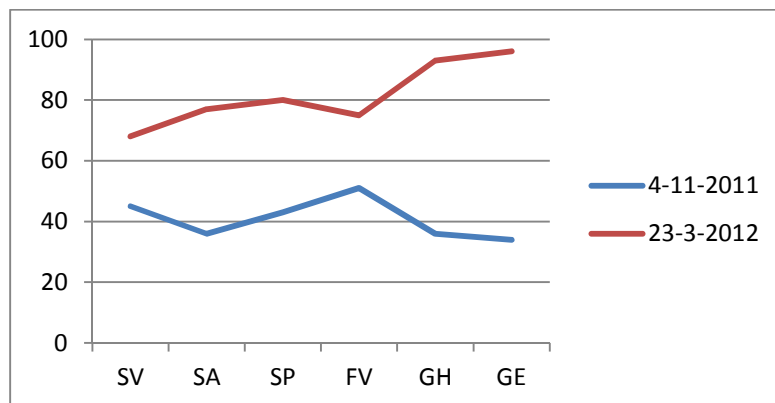
SV: sportieve vaardigheden

GE: gevoel van eigenwaarde

Leerling 2 heeft gewerkt aan schoolvaardigheden, hierbij heeft ze een groei doorgemaakt van percentiel score 15 naar percentiel score 47.

Leerling 3:

<u>School- Vaardigheden</u>	<u>Sociale Acceptatie</u>	<u>Sportieve vaardigheden</u>	<u>Fysieke verschijning</u>	<u>Gedrags- Houding</u>	<u>Gevoel van eigenwaarde</u>
45	36	43	51	36	34
68	77	80	75	93	96

Uitleg

SV: schoolvaardigheden

FV: fysieke verschijning

SA: sociale acceptatie

GH: gedragshouding

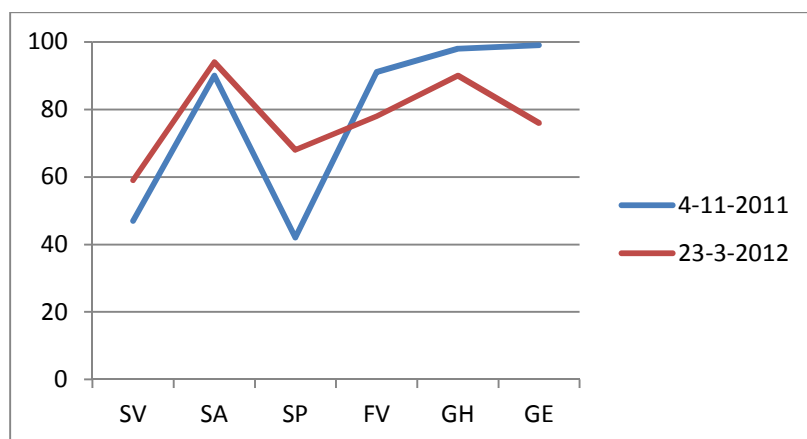
SV: sportieve vaardigheden

GE: gevoel van eigenwaarde

Leerling 3 heeft gewerkt aan sociale acceptatie. Hierbij is af te lezen dat hij gegroeid is van percentiel score 36 naar percentiel score 77. In de tabel is tevens een groei op alle aspecten af te lezen.

Leerling 4:

<u>School- Vaardigheden</u>	<u>Sociale Acceptatie</u>	<u>Sportieve vaardigheden</u>	<u>Fysieke verschijning</u>	<u>Gedrags- Houding</u>	<u>Gevoel van eigenwaarde</u>
47	90	42	91	98	99
59	94	68	78	90	76

Uitleg

SV: schoolvaardigheden

FV: fysieke verschijning

SA: sociale acceptatie

GH: gedragshouding

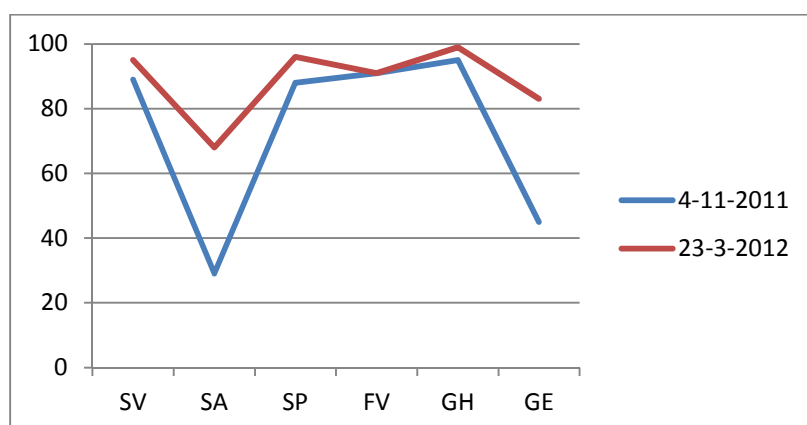
SV: sportieve vaardigheden

GE: gevoel van eigenwaarde

Leerling 4 heeft gewerkt aan schoolvaardigheden, hierbij is een lichte groei af te lezen van percentiel score 47 naar percentiel score 59.

Leerling 5:

<u>School- Vaardigheden</u>	<u>Sociale Acceptatie</u>	<u>Sportieve vaardigheden</u>	<u>Fysieke verschijning</u>	<u>Gedrag- houding</u>	<u>Gevoel van eigenwaarde</u>
89	29	88	91	95	45
95	68	96	91	99	83

Uitleg

SV: schoolvaardigheden

FV: fysieke verschijning

SA: sociale acceptatie

GH: gedragshouding

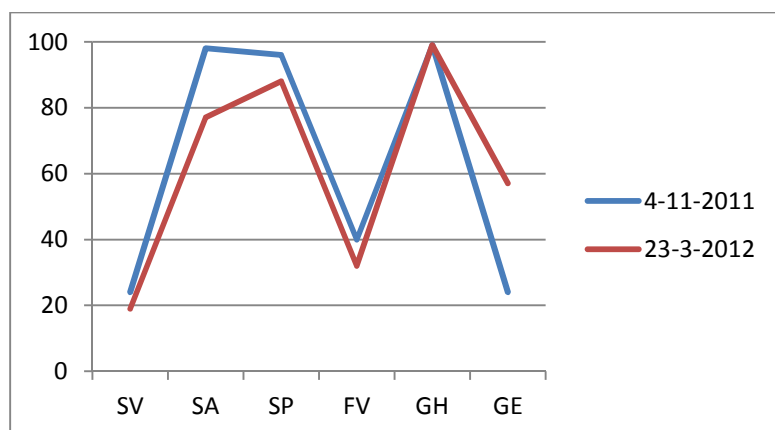
SV: sportieve vaardigheden

GE: gevoel van eigenwaarde

Leerling 5 heeft gewerkt aan sociale acceptatie. Hierbij is een groei te zien van percentiel score 29 naar percentiel score 68.

Leerling 6:

<u>School- Vaardigheden</u>	<u>Sociale Acceptatie</u>	<u>Sportieve vaardigheden</u>	<u>Fysieke verschijning</u>	<u>Gedrags- Houding</u>	<u>Gevoel van eigenwaarde</u>
24	98	96	40	99	24
19	77	88	32	99	57

Uitleg

SV: schoolvaardigheden

SA: sociale acceptatie

SV: sportieve vaardigheden

FV: fysieke verschijning

GH: gedragshouding

GE: gevoel van eigenwaarde

Leerling 6 heeft gewerkt aan sociale acceptatie. Er is een daling waar te nemen van percentiel score 98 naar percentiel score 77. Zijn gevoel van eigenwaarde is echter wel gestegen. Van percentiel score 24 naar percentiel score 57.

4.3.2 Verschil nulmeting en eindmeting Kijk op Sociale competenties

Per leerling is hieronder aangegeven wat de verschillen zijn tussen de nulmeting in november 2011 en de eindmeting in maart 2012. De groei van het item waaraan gewerkt is wordt hieronder benoemd.

Antwoorden mogelijk op driepuntschaal ja (groen) – soms (oranje) – nee (rood)

Leerling 1	Ik kan goed opschieten met kinderen uit mijn groep
Periode 1 november 2011	Oranje (antwoord: soms)
Periode 2 maart 2012	Groen (antwoord: ja)

<u>Leerling 2</u>	Ik weet wat ik goed kan
Periode 1 november 2011	Oranje (antwoord: soms)
Periode 2 maart 2012	Rood (antwoord: nee)

<u>Leerling 3</u>	Ik kan goed opschieten met kinderen uit mijn groep
Periode 1 november 2011	Oranje (antwoord: soms)
Periode 2 maart 2012	Oranje (antwoord: soms)

<u>Leerling 4</u>	Ik kan mijn aandacht bij mijn werk houden
Periode 1 november 2011	Oranje (antwoord: soms)
Periode 2 maart 2012	Groen (antwoord: ja)

<u>Leerling 5</u>	1. Ik kan goed opschieten met kinderen uit mijn groep 2. Thuis voelen in de groep
Periode 1 november 2011	1. Oranje (antwoord: soms) 2. Oranje (antwoord: soms)
Periode 2 maart 2012	1. Oranje (antwoord: soms) 2. Groen (antwoord: ja)

<u>Leerling 6</u>	Ik kan mijn aandacht bij mijn werk houden.
Periode 1 november 2011	Oranje (antwoord: soms)
Periode 2 maart 2012	Oranje (antwoord: soms)

Hieruit kan ik opmaken dat leerling 1, leerling 4 en leerling 5 (één van de items) een groei doorgemaakt hebben in vergelijking tot de nulmeting. Leerling 3, leerling 5 (één van de items) en leerling 6 geven zowel bij de nulmeting als de eindmeting hetzelfde antwoord op de gestelde vragen. Leerling 2 geeft een daling aan van oranje naar rood, waarbij ze het antwoord negatiever inschaalt bij de eindmeting dan bij de nulmeting.

Hoofdstuk 5 Conclusie

In dit hoofdstuk geef ik antwoord op de vraag: “Hoe kunnen oplossingsgerichte gesprekken met individuele kinderen bijdragen aan een positieve schoolbeleving”.

Naar aanleiding van de resultaten en de analyse hiervan in hoofdstuk 4 kom ik tot de conclusie dat oplossingsgerichte gesprekken een positieve bijdrage leveren aan het welbevinden op school.

5.1 Mondeling interview

In mijn onderzoek heb ik gebruik gemaakt van het mondeling interview. Hierbij heb ik vooral gebruik gemaakt van schaalvragen. De leerlingen hebben zichzelf aan het begin en op het eind van dit onderzoek ingeschaald op de plezierbeleving op school. Alle leerlingen geven een verbetering van hun welbevinden aan. Tijdens het intakegesprek zijn we gekomen tot een individueel doel per leerling. Zij hebben een doel gekozen waaraan zij wilden werken, waarvan zij dachten dat het zou helpen hun plezierbeleving te bevorderen. Door niet te diep te graven naar oorzaken zijn we tot oplossingen gekomen waar de leerlingen mee vooruit konden. Bij het oplossingsgericht werken gaat men er van uit dat voorgestelde oplossingen (door een ander bedacht) het probleem vaak juist in stand houdt (de Jong & Berg, 2010). Dit is ook gebleken tijdens de gesprekken, ik heb een aantal keer acties voorgesteld maar dan merkte ik dat de leerling toch een eigen draai gaf aan deze voorgestelde acties of dat ze kwamen met een eigen actie. De werkpunten die te lezen zijn in bijlage 5 zijn eigen bedachte oplossingen door de leerlingen. Hier is ook te lezen dat één leerling op een gegeven moment tevreden was met hoe het was. De basisregel “als iets wel (of beter) werkt, doe er meer van” (Caufmann & Van Dijk, 2010), komt hier mooi uit. Op het moment dat je constateert dat een leerling tevreden is is het goed deze regel in gedachten te houden en de leerling te complimenteren en bemoedigen zo verder te gaan. Zoals in de theorie ook aangegeven wordt moet je er in kunnen geloven dat ieder kind in staat is zijn eigen problemen op te lossen maar soms ook geholpen moet worden bij het maken van de juiste keuzes. Hierbij is het belangrijk dat de leerlingen zelf hun doel formuleren omdat de leerlingen dan ook zelf meer achter dit doel staan. De intrinsieke motivatie wordt zo

geprikkeld. De intrinsieke motivatie is de wil of de drang in iemand om bepaalde handelingen te verrichten waarmee tot een zeker doel wordt gekomen (http://nl.wikipedia.org/wiki/Motivatatie#Intrinsieke_motivatatie_en_extrinsieke_beloning). Dit hebben de leerlingen gedaan door het inschalen. Ik merkte dat de leerlingen al een beeld hadden van wat ze wilden bereiken en hoe ze dat wilden doen. Door ze te sturen kwamen ze tot concrete acties. Door deze acties hebben de leerlingen inzicht gekregen in de eigen bijdragen die ze kunnen leveren om het voor zichzelf plezieriger te maken. Bij vijf van de zes leerlingen gaf dit inschalen een stijgende lijn. Bij één leerling zag je dat de positieve beleving tijdens het laatste gesprek gedaald was. Dit werd verklaard tijdens het gesprek dat ik met de leerling gehad heb, zoals ook beschreven in hoofdstuk 4, ging het om plaatsenwisseling in de klas. Uit onderzoek is gebleken dat je welbevinden kunt meten aan de hand van de volgende drie indicatoren: beleving, tevredenheid en gedrag (Welwijs, jg 12, nr. 3, p. 28-33). Het belevingsaspect dat een rol speelt is bijvoorbeeld de sfeer in de klas (Aelterman et al., 2001). Deze leerling was niet tevreden over de plaatsenwisseling omdat ze last heeft van een leerling achter haar. Hierdoor is haar beleving van de sfeer in de klas negatief zoals ze dat zelf aangeeft. Door het gesprek wat we gevoerd hebben heeft de leerling weer concrete acties bedacht om verder te gaan. Zo merk je dat tevredenheid en beleving belangrijke aspecten zijn voor een positief welbevinden. Wat de theorie ook aangeeft is de invloed van goed contact met de leerkracht op het positief welbevinden van een leerling. Uit de gesprekken met de leerlingen werd duidelijk dat bij een aantal leerlingen de stap om naar de leerkracht te gaan groot was. Dit hebben we besproken en als actiepunt hebben ze zich voorgenomen contact te zoeken met de leerkracht. Bij de evaluatie blijkt dat dit contact zoeken als positief ervaren werd.

5.2 Kids' Skills

De vraag die ik me vooraf stelde was waar in de basisbehoeften frustraties waar te nemen waren. Tijdens de gesprekken kwam bij vier leerlingen behoefte aan sociaal contact en bij twee leerlingen behoefte aan veiligheid en zekerheid naar voren. Bij de leerlingen waren deze basisbehoeften onvoldoende bevredigd. Door eigen doelen te stellen en vaardigheden hieraan te verbinden merkte de leerling dat dit een positieve bevrediging gaf van hun basisbehoeften en het gevoel over de plezierbeleving veranderde.

Hierbij is Kids'Skills een goede manier om problemen in de basisbehoeften te vertalen in vaardigheden omdat de leerling in kleine concrete stappen aan het doel kan werken. Elke stap wordt concreet uitgewerkt door de leerling zelf zodat het overzichtelijk blijft voor de leerling. Doordat de leerling zijn eigen doel stelt is hij meer gemotiveerd om dit doel ook te bereiken. Een van de minst vruchtbare activiteiten is te proberen een leerling ervan te overtuigen waar hij aan moet werken. Het feit dat de leerkracht vaststelt wat het probleem is en wat er moet gebeuren wil nog niet zeggen dat een leerling het daarmee eens zal zijn (Durrant, 2007). In mijn onderzoek heb ik gemerkt dat dit eigen doel voorop staat. In mijn onderzoeksgroep merkte ik verschillen per leerling omtrent de doelen. De ene leerling vindt het al gauw goed gaan, de andere leerling is veel kritischer en neemt daardoor veel kleinere stapjes. En benoemt dit ook zo. Ook als een leerling nog niet ziet welke vaardigheden hij al dan niet zou kunnen leren en dus nog niet aan koppen toe is, zoals Cauffman met de flowchart bedoelt, en alleen maar voorbijganger wil zijn, laat hem voorbijganger zijn. Laat leerlingen in hun eigen tempo bepalen wat ze willen aanpakken. Deze manier vertaald in schaalvragen hebben geresulteerd in een groei op de schaal van de plezierbeleving op school.

5.3 Competentie-belevingsschaal

Een positieve groei op de schoolbeleving is ook af te lezen uit de Competentie-belevingsschaal waarbij scores berekend zijn uit de gegeven antwoorden op de vragenlijst van de leerlingen. Als ik kijk naar de antwoorden op specifieke onderwerpen waar de kinderen mee gewerkt hebben kan ik concluderen dat bij drie leerlingen die gewerkt hebben aan de sociale acceptatie een groei is waar te nemen. Bij leerling 6, hij heeft ook gewerkt aan sociale acceptatie, is een lichte daling op te merken, maar hij zit nog wel op de "normale" score rondom 80. Hij heeft echter wel een grote groei gemaakt bij het gevoel van eigenwaarde. Leerling 4 wilde werken aan haar concentratie om hierbij haar schoolvaardigheden naar een hoger niveau te tillen, hierbij zie je ook een groei. Leerling 2 heeft gewerkt aan haar onzekerheid, hiermee heeft ze een grote groei gemaakt op het aspect schoolvaardigheden. Wat echter nog erg laag scoort is haar gevoel van eigenwaarde. Je ziet bij deze leerling een groei maar het feit dat haar gevoel van eigenwaarde hierdoor niet stijgt is een signaal. Uit de analyse kan ik concluderen dat de leerlingen nu meer richting de normscore scoren dan bij de nulmeting van dit onderzoek.

5.4 Kijk op sociale competenties

Een ander instrument dat ik gebruikt heb als nulmeting en eindmeting is de vragenlijst van Kijk op Sociale competenties. Kijkend naar de uitkomsten van deze vragen kom ik tot een ander beeld dan hierboven beschreven is. De vragen zijn te beantwoorden met een driepuntsschaal: ja, soms en nee. Bij elk aspect is er maar één vraag, is deze met “soms” beantwoord krijg je meteen een oranje score te zien. Het is aan te bevelen naar aanleiding van deze vragenlijst gesprekken te voeren met de leerlingen waarom het zo ingevuld is. Het begrip “soms” kan een andere invulling hebben bij leerlingen dan bij jezelf. Daarom vind ik deze vragenlijst ook niet objectief te noemen. Ik beveel daarom aan na te denken of deze vragenlijst ons de juiste en gewenste informatie oplevert omtrent de sociaal-emotionele ontwikkeling van een leerling. We kunnen ons afvragen of we mogelijk een systeem nodig hebben die aspecten van meerdere kanten belicht en zo meer gefundeerde informatie oplevert.

5.5 Enquête

Een positief beeld kreeg ik uit de enquête die de leerlingen ingevuld hebben als eindevaluatie. Letterlijk hebben de leerlingen opgeschreven:

“ik vond de gesprekken fijn omdat ik alles kon vertellen wat me dwars zit”, “ik vond het fijn om het gevoel te hebben dat er naar me geluisterd werd”, “ ik vond het prettig dat ik ook op school kon zeggen wat ik moeilijk vind”, “ik vond de gesprekken prettig want het gaf me meer zekerheid. “

Hieruit kan ik concluderen dat de gesprekken als zinvol werden ervaren door de leerlingen.

5.6 Verwachting versus conclusie

Toen ik begon aan dit onderzoek beschreef ik dat ik verwachtte antwoord te krijgen op de vraag of oplossingsgerichte gesprekken kunnen helpen om het welbevinden van deze leerlingen te vergroten. Tevens verwachtte ik dat de leerlingen zelf mee kunnen denken over het welbevinden en het vergroten van het welbevinden op school. Mits je de juiste vragen stelt zijn oplossingsgerichte gesprekken goed in te zetten om het welbevinden van leerlingen te vergroten. Door schaalvragen te gebruiken maak je het concreet. Aan te bevelen is dan ook om schaalvragen te gebruiken.

Als gesprekspartner heb ik een niet-weten-houding aangenomen. Je neemt dan als het ware een positie aan waarin je altijd in een staat bent om te “worden geïnformeerd” door de cliënt (Anderson & Gooloshian, 1992). Door dit te doen laat je leerlingen vanzelf mee denken over hun eigen welbevinden en wat ze kunnen doen dit gevoel te verbeteren. Wat basaal is bij het voeren van oplossingsgerichte gesprekken is het luisteren met oplossingsgerichte oren, het doorvragen door middel van open vragen, het samenvatten en vooral veel complimenteren. De leerlingen zie je groeien door complimenten heb ik gemerkt tijdens mijn onderzoek. Door het bevestigen van de percepties van de ander toon je empathie en wek je het vertrouwen van de leerlingen. Essentieel daarbij is om stiltes te gebruiken om de leerling te laten vertellen en hen de focus terug te brengen naar zichzelf en oplossingen (de Jong & Berg, 2010). Door het inzetten van deze gespreksvaardigheden heb ik gemerkt dat de leerlingen steeds opener werden naar me toe. Het is immers belangrijk in elk gesprek contact te maken om een optimale werkrelatie tot stand te brengen (Cauffman & Van Dijk, 2010). Door vertrouwen te geven, betrokkenheid te tonen, respect en aandacht voor elkaar te hebben, wat Frederike Bannink beschrijft in de hypnotherapie (2006), zijn de leerlingen zich open gaan stellen. De zevenstappendans geeft daar richting aan. Door de context te verhelderen, doelen te stellen en toekomstgeoriënteerd te kijken zijn we gekomen tot de vaardigheden die de kinderen eigen moesten maken om zo het doel op de schaal te bereiken. Ik kan vanuit dit onderzoek met recht zeggen dat ik de leerlingen een stapje verder heb geholpen door met ze in gesprek te gaan en hen bewust te maken van hun eigen rollen.

5.7 Conclusie versus inclusie

De uitkomst van dit onderzoek is niet alleen relevant voor de leerlingen zelf maar ook voor onze school. Door dit onderzoek heb ik kunnen bewijzen dat het een positieve uitwerking heeft op leerlingen om met ze in gesprek te gaan. Aan te bevelen aan mijn school is dan ook tijd in te ruimen om met leerlingen, met problemen op welbevinden op school en “andere problemen”, in gesprek te gaan. Niet zo maar één gesprekje maar structureel en toewerkend naar een doel. Dit ook met het oog op inclusief onderwijs. Bij inclusief onderwijs wordt de nadruk gelegd op het aanvaarden van de verscheidenheid: De school past zich aan aan de leerling en zijn mogelijkheden (www.inclusiefonderwijs.nl).

Een inclusieve school probeert op een zinvolle manier tegemoet te komen aan de verschillende behoeften van alle leerlingen. Om inclusief onderwijs mogelijk te maken, is extra ondersteuning nodig voor de leerling. Maar wie kan nu beter aangeven wat de leerling nodig heeft dan de leerling zelf. Door structureel in gesprek te gaan met een leerling weet je wat zijn/ haar onderwijsbehoeften zijn en kun je de leerling beter hulp bieden op maat. De leerling kan door een eigen doel in het vooruitzicht te stellen succeservaringen opdoen en zich competentier voelen over zichzelf. Een voorwaarde om optimaal te presteren en te werken aan competentieverhoging op allerlei gebied is een goed welbevinden van een leerling. Zoals eerder beschreven vertoont een leerling dan een gezonde ontwikkelingsdrang. De leerling kan zo tot productievere activiteiten komen aangezien de leerling meer succesvol functioneert.

Hoofdstuk 6 Evaluatie

In dit hoofdstuk geef ik een persoonlijke reflectie op het werken aan mijn onderzoek, de betekenis die dit voor mij heeft gehad en hoe dit van invloed is op mij als persoon, als leerkracht en als gedragsspecialist.

Op het moment dat we de opdracht kregen onderzoek te gaan doen kwamen er verschillende gevoelens bij mij naar boven. Enerzijds enthousiasme anderzijds kwam het toch wel op mij af. In die zin dat ik me af vroeg: “waar moet ik onderzoek over gaan doen?”, “Hoe ga ik dit vormgeven?”, “Hoe zet ik dit op papier?”. Allemaal onduidelijkheden die me onzeker maakten. Nadat het onderwerp duidelijk werd en ik een idee had waar ik naartoe wilde werken kwam het enthousiasme steeds meer naar voren. Enthousiasme en de wil deze kinderen te helpen. Hierbij hebben mijn critical friends ook bijgedragen, door de feedback die ik kreeg kon ik ook steeds het enthousiasme hervinden. Doordat ik door deze feedback steeds een stapje verder kwam en het duidelijker werd hoe ik dingen aan moest pakken.

Het werken aan dit onderzoek heeft er toe geleid dat ik mezelf meer bekwaam heb gemaakt in het voeren van oplossingsgerichte gesprekken. Deze manier van gesprekken voeren vond ik vooral in het begin moeilijk. Ik heb mezelf moeten leren gesprekken oplossingsgericht te voeren waarbij ik goed na moest denken over de vragen die ik stelde. Regelmatig heb ik mezelf betrappt op het stellen van gesloten vragen en/of vragen die niet oplossingsgericht waren. Juist ook omdat de leerlingen niet bekend zijn met deze manier van gesprekken voeren. Voor mijn gevoel ben ik nu zover dat ik bewust bekwaam ben in het voeren van oplossingsgerichte gesprekken. Door dit onderzoek ben ik nu beter in staat om gesprekken met kinderen te voeren, waarbij de leerling zijn eigen oplossingen en mogelijkheden ziet. En waarbij ik als leerkracht zicht krijg op wat voor het kind belangrijk is en wat het nodig heeft om zijn welbevinden te vergroten en te voorzien in zijn basisbehoeften.

Verder heb ik in dit onderzoek bevestiging gekregen dat deze manier van gesprekken voeren een bruikbare manier is om met kinderen in gesprek te gaan en ze ook echt verder te helpen. De gespreksvoering heb ik in mijn onderzoek ingezet

voor het vergroten van het welbevinden, maar eigenlijk is deze manier bruikbaar voor alle soorten gesprekken. Ook leerlingen met bijvoorbeeld problemen qua werkhouding kunnen eigen oplossingen aandragen en nadenken over hen eigen rol in het gehele proces. Ik heb gemerkt dat zelfs kinderen van groep 3 dit al aan kunnen geven, nadenken over eigen handelen kunnen kinderen al vroeg als je ze de kans geeft. Het voeren van deze gesprekken heb ik dan ook niet alleen geoefend middels dit onderzoek maar heb ik inmiddels ook al meer uitgebreid. Met collega's en leerlingen van mijn eigen klas. Fijn is dan vooral ook van collega's positieve reacties te ontvangen waaruit blijkt dat ik ze echt verder heb kunnen helpen. Ik ben ervan overtuigd dat dit helpen voortkomt uit het feit dat de ander zelf met oplossingen komt. Zoals in de theorie ook beschreven wordt is het zo dat bij het oplossingsgericht werken men er van uit gaat dat voorgestelde oplossingen (door een ander bedacht) het probleem vaak juist in stand houdt. Tijdens de gesprekken heb ik dit veel in gedachten gehouden. Juist omdat ik de leerlingen zo graag wilde helpen de plezierbeleving te bevorderen moest ik erop letten niet te snel te gaan voor de leerlingen en hen eigen oplossingen te laten bedenken.

Voor mij persoonlijk heeft het onderzoek veel opgeleverd. Door op deze manier met leerlingen te werken ben ik ontzettend gegroeid als gedragsspecialist maar ook als leerkracht. De leerlingen reageerden meer open naar mij, ik voelde het vertrouwen groeien en ook dat de leerlingen zich prettig voelden tijdens de gesprekken. Dit geeft mij ook de kracht en de energie om positief te blijven denken en te handelen. Zonder deze opleiding en het onderzoek had het oplossingsgericht werken, wat mij positief gevoel geeft, mij niet bereikt. Ik voel me zekerder in het contact met anderen en heb meer het gevoel dat ik iets voor hen kan betekenen. Dat ik ze echt verder kan helpen. En daarmee ook mezelf verder kan helpen, denken in mogelijkheden en niet in problemen.

De wolk is de perfecte toekomst (Jackson & McKergow, 2002). Voor mij is de perfecte toekomst dat ik leerlingen, ouders en collega's op een manier kan helpen waar zij zelf achter staan. Middels dit onderzoek ben ik in staat leerlingen verder te helpen in hun ontwikkeling. Ik heb een grote stap gemaakt op de trap naar de perfecte toekomst vind ik. Dit komt door het totale onderzoek en de opleiding. Juist door dingen sneller aan te pakken en er iets mee te doen. Ik kijk nu anders naar kinderen

en ik probeer meer op hun eigen behoeften in te spelen. Ik ga meer in gesprek met kinderen en ben nog meer betrokken. Graag wil ik dit ook meer voortzetten in gesprekken met collega's en ouders.

Heel blij ben ik met de uitkomst van dit onderzoek, juist omdat de verwachtingen die ik had uitgekomen zijn. Tijdens de opleiding kwam het oplossingericht werken naar voren als één manier om “problemen” aan te pakken. Een citaat dat volgens mij hierbij goed past is de volgende: *“Als ik op een probleem focus, neemt het probleem toe; als ik op het antwoord focus, neemt het antwoord toe”* (de Jong en Berg, 2010). Dit merkte ik heel erg bij een aantal leerlingen tijdens de gesprekken. Een aantal van hen vond het moeilijk om de omschakeling te maken van het zoeken naar oorzaken naar het zoeken van oplossingen die voor hen passend waren. Op dat moment heb ik goed na moeten denken over de juiste vragen, oplossingsgerichte vragen, omdat ze anders bleven hangen in wat er allemaal mis was. Het heeft bij sommige leerlingen wel even geduurd voordat ik ze op de weg van het zoeken naar oplossingen kon brengen. De schaalvragen hebben mij daarbij geholpen, zij gaven richting aan het doel en hun eigen inbreng hierin. Hoe meer gesprekken wij op deze wijze gevoerd hebben hoe meer de leerling de omschakeling kon maken naar het zoeken van oplossingen.

Voorafgaand had ik met een collega van onze school het leerlingvolgssysteem van KIJK op sociale competenties al besproken. In die zin dat we ons afvroegen of dit systeem wel een juiste weergave geeft van de gedachten van de leerlingen. Bij de nameting bleek ook dat de gegevens die hieruit komen niet passend zijn bij de beleving van de leerlingen. Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek is het raadzaam ons te beraden of dit systeem ons de juiste informatie oplevert.

Het doen van onderzoek heb ik als waardevol ervaren. Door praktijk en theorie met elkaar te verbinden, weet ik beter waar ik mee bezig ben, waarom ik het doe en waar het naar toe kan leiden. Ik ben veel doelmatiger bezig en kan verantwoorden waarom ik iets doe. Ik word gedwongen te reflecteren op mijn handelen, waardoor ik gericht aan mijn doelen werk.

Het voeren van de gesprekken en het schrijven van het onderzoek zelf heeft heel wat uurtjes gekost. Het verwerken van alle gegevens en het koppelen aan de literatuur was regelmatig een hele kluif. Ik heb momenten gehad dat ik niet meer zo goed wist hoe nu verder maar gelukkig kwamen daarna de momenten dat ik voelde: “zo wil en ga ik verder”. Ik merkte als ik het dan even liet liggen en daarna weer verder ging het makkelijker was om tot nieuwe inzichten te komen. Een proces dat met soms wat moeilijke momenten geleid heeft tot naar mijn mening een gefundeerd onderzoek.

Kortom, mijn groei als persoon, leerkracht en gedragsspecialist is duidelijk zichtbaar. Als ik een schaal van 0 tot 10 zou maken waarbij 0 is “ik voel me onbekwaam als coach” en 10 is “ik voel me bekwaam als coach” zou ik een groei gemaakt hebben van 4 naar 8. Die groei komt doordat ik gesprekken heb kunnen leiden op een manier waarop de ander tot oplossingen kon komen. Dat ik de basisvaardigheden bij gesprekken meer eigen gemaakt heb en dat ik meer zekerheid en vertrouwen in mezelf heb.

Belangrijk hierbij is kleine stapjes te zetten. Werken naar een doel maar wel in kleine, concrete stapjes.

“Als je alleen focust op resultaat, zul je nooit veranderen;

Wanneer je focust op verandering, zul je resultaat zien”

(http://www.leukespreuk.nl/spreuken_werk.htm)

Tenslotte...

(www.loesje.nl)

Literatuur:

Artikelen:

- Aelterman, A., Engels, N., Schepens, A. & Van Petegem, K (2001).
Het welbevinden van leerlingen in het secundair onderwijs.
Welwijs, 12 (3) , 28-33.
- Goijaarts, A (2009). Leerlingen oplossingsgericht betrekken bij het eigen leerproces: in gesprek met leerlingen. *Zorgbreed*, 6 (23), 30-33
- Le Fevere de ten Hove, M. (2009) . (Op weg) naar een ethisch onderwijs
Zorgbreed , 6 (23) , 57-60
- Ophuis, G (2009). Het intrapersonlijk proces van oplossingsgericht coachen.
Zorgbreed, 6,(23), 19-23
- Schoolplan, 2007-2011, geschreven door de directie van de basisschool .

Boeken:

- Bannink, F. (2006). *Oplossingsgerichte vragen. Handboek oplossingsgerichte gespreksvoering*. Amsterdam: Harcourt
- Cauffman, L. & Dijk, D.J. van (2009). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Amsterdam: Boom Onderwijs.
- De Jong P. & Berg I.K. (2010). *De kracht van oplossingen, handwijzer voor oplossingsgerichte gesprekstherapie*. Amsterdam: Pearson Assessment and Information B.V
- Deley, T. (2004). *Denken, Voelen, Doen*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant
- Durrant, M. (2007). *Creatieve oplossingen bij gedragsproblemen op school*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant
- Furman, B. (2008). *De methode Kids'Skills*. Soest: Uitgeverij Nelissen
- Harinck, F. (2006). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant
- Kallenberg, T. e.a. (2007). *Ontwikkeling door onderzoek, een handreiking voor leraren*. Utrecht/ Zutphen: ThiemeMeulenhoff

Geraadpleegde internetsites:

www.kijkopsocialecompetenties.nl

geraadpleegd: 01-10-2011

<http://www.scholenmetsucces.nl/leerlingpeiling/vragenlijst>

geraadpleegd: 01-10-2011

<http://www.seol.nl/cgi-bin/WebContent.pl?path=leefstijl/02/01/01>

geraadpleegd: 06-01-2012

http://nl.wikipedia.org/wiki/Piramide_van_Maslow

geraadpleegd op: 06-01-2012

<http://www.ervaringsgerichtonderwijs.nl/e-g-o-2/meestgestelde-vragen/#35>

geraadpleegd: 06-01-2012

http://toetswijzer.kennisnet.nl/toetsinfo.asp?Mode=COTAN&toe_id=67

geraadpleegd op: 06-01-2012

[www.schoolkracht.nl/client/2/?websiteid=2&contentid=2727&pagetitle=Psychisch welbevinden](http://www.schoolkracht.nl/client/2/?websiteid=2&contentid=2727&pagetitle=Psychisch_welbevinden))

geraadpleegd op: 06-01-2012

<http://www.onderwijskunde.ugent.be/downloads/welbevindenleerlingen.pdf>

geraadpleegd op: 11-04-2012

<http://www.ervaringsgerichtonderwijs.nl/downloads/concept/Welbevinden%20en%20betrokkenheid.pdf>

geraadpleegd op: 11-04-2012

www.bs-akkerwinde.nl

geraadpleegd op: 23-04-2012

www.loesje.nl

geraadpleegd op: 23-04-2012

http://www.leukespreuk.nl/spreuken_werk.htm

geraadpleegd op: 23-04-2012

Jackson en McKergow (2002), Beelden uit het oplossingsgerichte werken

<https://portal.fontys.nl/instituten/oso/Gedragsspecialist/Lesmateriaal%20GS/GS05.aspx?PageView=Shared>

geraadpleegd op: 23-04-2012

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Motivatatie#Intrinsieke motivatie en extrinsieke beloning](http://nl.wikipedia.org/wiki/Motivatatie#Intrinsieke_motivatatie_en_extrinsieke_beloning)

geraadpleegd op: 25-04-2012

www.inclusiefonderwijs.nl

geraadpleegd op: 09-05-2012

http://nl.wikipedia.org/wiki/Inclusief_onderwijs

geraadpleegd op: 09-05-2012

Vragenlijst:

- Veerman J.W e.a, (2004), Competentiebelevingsschaal voor kinderen
Amsterdam, Pearson B.V

Bijlage 1:

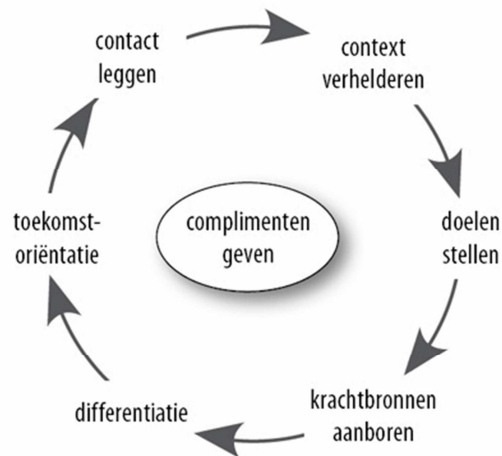
Basisgespreksvaardigheden: (de Jong & Berg, 2010)

Om een goed oplossingsgesprek te kunnen voeren is het nodig een aantal basisgespreksvaardigheden eigen te maken namelijk:

- Luisteren met oplossingsgerichte oren
- Non-verbaal gedrag
- Sleutelwoorden echoën
- Open vragen stellen
- Samenvatten
- Parafraseren
- Stiltes gebruiken
- Zelfonthulling
- Proces van opmerken
- Complimenteren
- Bevestigen van de percepties van de ander
- Empathie tonen
- Focus terug brengen naar de ander
- Bevorderen van oplossingsgericht praten

Biilage 2: (Caufmann & Van Dijk, 2010)

Figuur: De Zevenstappendans

Mogelijkheden van differentiatiemogelijkheden zijn o.a:

- Herkaderen van problemen
- Zoeken naar uitzonderingen
- Stellen van schaalvragen

Toekomstoriëntatie is mogelijk door o.a:

- Stellen van de wondervraag

Deze interventies zorgen ervoor dat je in een gesprek gericht bent op wat een kind wel wil en ga je uit van dat wat al wel lukt. De interventies zijn positief, toekomstgericht en specifiek.

Biilage 3

Piramide van Maslow

(http://nl.wikipedia.org/wiki/Piramide_van_Maslow en <http://www.seol.nl/cgi-bin/WebContent.pl?path=leefstijl/02/01/01>)

In deze piramide worden vijf behoefteniveaus onderscheiden.

- 1^e niveau: Lichamelijke behoeften als eten, drinken, kleding en onderdak.
- 2^e niveau: Behoeftte aan veiligheid als warmte, liefde, stabiliteit en rust.
- 3^e niveau: Sociale behoeftte zich aanvaard te voelen, contact te maken en ergens bij te horen.
- 4^e niveau: Behoeftte aan erkenning als gezien en gewaardeerd worden, gerespecteerd te worden.
- 5^e niveau: Behoeftte tot zelfontplooiing.

Volgens Maslow bestaat er een duidelijke hiërarchie in de behoeften. Pas als de lagere behoeften bevredigd zijn, kunnen de hogere aan bod komen.

Niveaus van welbevinden :

<http://www.ervaringsgerichtonderwijs.nl/downloads/concept/Welbevinden%20en%20betrokkenheid.pdf>

niveau 1 uitgesproken laag welbevinden

niveau 2 laag welbevinden

niveau 3 wisselend welbevinden of eerder neutraal

niveau 4 hoog welbevinden

niveau 5 uitgesproken hoog welbevinden

Bijlage 4: Oplossingsgerichte vragen die leidraad zijn bij de gesprekken

Doelstellende vragen:

- Wat zou je graag willen bespreken zodat dit gesprek zinvol voor je is?
- Wat zou je graag willen bereiken?
- Wat zou je nu willen doen?

Vragen gericht op krachtbronnen:

- Wat heb je daar zelf al voor gedaan?

Differentiatievragen:

- Zijn er momenten dat het probleem er niet is/ minder is, wat is er dan anders?
- Wat gaat er al wel goed bij dingen die je als moeilijk ervaart?

Toekomstgerichte vragen:

- Wondervraag
- Kun je me uitleggen hoe het voelt als het wonder uit zou komen?

Suggestieve vragen:

- Wat zou ik kunnen doen om jou hierbij te helpen?

In de vervolggesprekken heb ik gebruik gemaakt van de volgende opzet qua vragen.

- Evaluatie eerdere doelen.
- Wat gaat al steeds beter?
- Zou je nog meer kunnen doen?
- Ben je al een stapje verder gekomen op de schaal?
- Hoe wil je verder? Wil je verder met dit doel?

Bijlage 5: Uitwerking gesprekken leerlingen

Leerling 1

Leerling 1 gaf aan dat hij het contact met groepsgenoten wat minimaal vond.

Het wonder is dat het contact met andere leerlingen goed is en hij veel plezier met andere kinderen kan hebben. Ook heeft hij dan vrienden bij wie hij zijn geheimen kwijt kan en die hij kan vertrouwen.

Schaalvraag: contact met andere leerlingen

0-----10

0= ik heb geen contact met andere leerlingen

10= ik heb veel contact met andere leerlingen

Leerling 1 geeft aan nu op een 6 te zitten.

Stap op schaal	Kleine stap:
Gesprek 1: Score: 6	Vertrouwensband opbouwen. Hij heeft twee leerlingen uitgekozen met wie hij wil gaan afspreken om zo de vertrouwensband op te bouwen.
Gesprek 2: Score: 8	Zit nu al op 8, het gaat goed. Zijn vertrouwen in leerlingen is gegroeid door het afspreken en samen dingen doen. Voortzetten van eerdere interventies.
Gesprek 3: Score: 8	Hij geeft aan dat hij steeds meer zelf contact zoekt met meerdere leerlingen uit de klas. Ook met de “pesters uit de klas omdat deze leerlingen dit niet verwachten. Maar ook met leerlingen uit een andere klas. Hij heeft het idee dat hij zo op de goede weg is. Gaat door met het verder uitbouwen van contacten.
Gesprek 4: Score: 8 ½	Leerling 1 geeft aan dat hij vind van zichzelf dat hij steeds aardiger is geworden naar andere kinderen toe. Dit heeft ook gevolg voor het contact met andere kinderen want dit heeft een wisselwerking. Hij geeft aan dat hij steeds meer dingen aan andere kinderen vraagt. Hij is daar bwuster mee bezig. Nu merkt hij ook dat hij meer vragen terug krijgt. Wat hem een positief gevoel geeft.

Leerling 2

Bij leerling 2 spelen meerdere aspecten een rol waardoor ze minimaal scoort op het met plezier naar school komen. Ze vindt het ook moeilijk aan te geven wat ze kan, ze voelt zich niet thuis in de groep, en vind het moeilijk om op te komen voor zichzelf.

Uit de competentie-belevingsschaal is ook gebleken dat ze een extreem laag gevoel voor eigenwaarde en minimale vertrouwen in haar fysieke verschijning heeft.

Het wonder voor haar is dat ze niet meer onzeker is bij toetsen en zich daardoor fijner voelt bij in de klas.

In gesprek met de leerling hebben we afgesproken aan het volgende te gaan werken.

Schaal is gebaseerd op onzekerheid bij toetsen.

(onzekerheid: bang zijn dat ze het niet meer weet).

0-----10

0= ik voel me altijd onzeker bij toetsen

10= ik voel me nooit onzeker bij toetsen

Leerling 2 geeft aan nu op een 3 te zitten.

Stap op schaal	Kleine stap:
Gesprek 1 Score: 3	Het ergste vind ze de brok in haar keel. De concrete stap wordt nu om een slokje water te gaan drinken. Dan is ze even weg van de toets, kan zich even ontspannen en dan weer door gaan.
Gesprek 2 Score 3	Niet geprobeerd, durfde dit niet in te zetten. Ze geeft aan dat ze dit bij een makkelijke toets niet heeft. Het volgende wat ze wil gaan proberen is om de meneer om uitleg te vragen als ze een opdracht niet snapt. In het gesprek hebben we geoefend hoe zit kan doen.
Gesprek 3 Score 4	Ze heeft de leerkracht om uitleg gevraagd. Waar ze nog veel moeite mee heeft is dat de leerkracht de tijd aangeeft hoe lang ze nog heeft en dat hij aangeeft of het voor het rapport is. Concreet wil ze een gesprekje voeren met de leerkracht over de tijdsaanduiding en of het een toets is voor het rapport. Ze wil aangeven dat ze dit niet prettig vindt.

	Tijdens het gesprek met mij hebben we geoefend hoe ze het gesprek aan kan gaan. Ook hebben we het gehad over spierspanningsoefeningen, haar houding en de ademhaling.
Gesprek 4: Score 8	Ze heeft een gesprek gevoerd met de leerkracht en samen hebben ze afgesproken dat ze samen gaan letten op tijdsaanduideling en de druk van de toets. Ze is nu wat meer gerustgesteld en ze geeft aan dat ze zichzelf ook steeds meer gerust kan stellen. Door de ademhalingsoefeningen en te letten op haar houding. Maar ook door de faalangsttraining die ze gevolgd heeft buiten de school is ze een stuk zekerder geworden geeft ze aan.

Leerling 3

Leerling 3 gaf aan dat hij het contact met groepsgenoten wat wilde uitbreiden.

Schaalvraag: contact met andere kinderen

0-----10

0= ik heb geen contact met andere leerlingen (buiten mijn vrienden)

10= ik heb veel contact met andere leerlingen (buiten mijn vrienden)

Leerling 3 geeft aan nu op een 7 te zitten.

Het wonder is dat alle kinderen met elkaar kunnen spelen en het gezellig hebben met elkaar. Dat er geen ruzie meer is en dat ook de kinderen die het nu vervelend voor de anderen maken beter om kunnen gaan met iedereen.

Stap op schaal	Kleine stap:
Gesprek 1: Score: 7	Complimenten geven aan andere leerlingen als ze iets goed doen. Focussen op wat goed gaat.
Gesprek 2: Score: 7 ½	Complimenten voortzetten. Maar ook minder letten op vier jongens uit de klas die het moeilijk maken voor hem.
Gesprek 3: Score: 8	Hij let minder op de leerlingen uit de klas, houdt zich minder bezig met de dingen die niet goed gaan. Dit geeft hem meer rust.

	Hij geeft aan dat hij nog steeds probeert anderen complimenten te geven. Hij geeft ook aan het graag voor iedereen goed te doen. Hij komt er steeds meer achter dat dit heel moeilijk is en hij zijn eigen grenzen aan moet geven.
Gesprek 4: Score: 8 ½	Leerling 3 geeft aan dat hij steeds meer met kinderen van andere klassen omgaat. Dit geeft hem ook een goed gevoel. In zijn klas heeft hij met sommige kinderen contact maar andere kinderen vermijdt hij een beetje. Hij trekt zich steeds minder aan van de gebeurtenissen in de groep. Bij de meeste kinderen voelt hij zich op zijn gemak,. Het bewust nadenken over het feit dat hij zelf mag kiezen met wie hij om wil gaan heeft hem geholpen een positiever beeld te scheppen.

Leerling 4:

Leerling 4 gaf aan dat ze moeite had met de concentratie in de klas. Dit omdat ze zich steeds af laat leiden door andere kinderen. Ze gaat dan mee kletsen en daardoor is haar werk regelmatig niet af. Ook heeft ze hierdoor niet zo'n goed zicht op wat ze echt kan aangezien haar scores op toetsen daardoor minder zijn.

0-----10

0= ik luister steeds mee met andere leerlingen waardoor ik niet kan concentreren.

10= ik luister helemaal niet mee met andere leerlingen waardoor ik niet goed kan concentreren.

Leerling 4 gaf aan dat ze nu op een 5 zit.

Het wonder is dat ze betere punten kan halen omdat ze zich beter kan concentreren.

Stap op schaal	Kleine stap:
Gesprek 1: Score: 5	Niet meer meekletsen met een gesprek tijdens het zelfstandig werken en minder wegdromen van haar werkje.
Gesprek 2: Score: 7	Voortzetten bewust worden van concentratie, minder naar buiten kijken. Is wel moeilijk doordat het plek waar ze zit vaak onrustig is.

	Ze wil proberen de leerlingen van wie ze “last” heeft aan te spreken op hun gedrag.
Gesprek 3: Score: 8	Ze heeft geprobeerd er wat van te zeggen. Wordt langzaam beter. Concrete stap is het vragen om een andere plaats i.v.m concentratie. Voortzetten van bewustwording van de concentratie. Door meer naar de uitleg te luisteren, haar werkje af te maken en na te kijken. Ook vraagt ze meer dingen nu.
Gesprek 4: Score: 5,5	Het ging goed maar nu heeft ze een andere plaats en heeft ze toch weer last van haar achter buurman. Hierdoor kan ze zich niet goed concentreren. Door te praten leidt hij haar af. Ze heeft dit al tegen de leerkracht gezegd. Dit heeft nog niets geholpen, ze is van plan volgende week nogmaals in gesprek te gaan met de leerkracht als het niet veranderd voor haar. Ze is zich wel meer bewust van het nadenken over haar eigen concentratie. En dat ze hier zelf mee aan de slag zal moeten aangezien dit in de drukke klas moeilijk te veranderen is.

Leerling 5

Leerling 5 gaf aan niet echt een teamspeler te zijn en dat het contact met andere kinderen wat minimaal is. Hij zou wel met wat meer kinderen contact willen hebben.

Schaal: Hoeveelheid contact met andere leerlingen

0-----10

0= ik heb met weinig leerlingen contact.

10= ik heb met veel leerlingen contact.

Leerling 5 schaaft zichzelf in op een 4.

Het wonder is dat hij minder ‘gepest’ wordt door een groepje jongens in de klas.

Stap op schaal:	Kleine stap:
Gesprek 1: Score: 4	Het helpen van andere leerlingen. Hulp vragen aan andere leerlingen en het gevoel krijgen dat hij wat terug krijgt hiervoor.

Gesprek 2: Score 5	Leerlingen uitkiezen waarmee hij samen wil werken bij TopOndernemers. Nadenken over wie en waarom.
Gesprek 3: Score: 5 ½	Meer bespreken met twee vrienden van hem in de klas. Hij wil hen meer dingen vertellen en zo kunnen ze elkaar ook beter helpen/ oppeppen. De “pesters” niet meer negeren maar meer voor zichzelf opkomen. Door meer in gesprek te gaan met zijn vrienden kunnen ze elkaar meer helpen.
Gesprek 4: Score: 5 ½	De hoeveelheid leerlingen waarmee hij contact heeft in de klas is niet zo heel veel uitgebreidt. Wel heeft hij contacten met leerlingen uit een andere klas uitgebreidt. Bij het pesten van een aantal kinderen tegen hem sluit hij zich af en denkt hij aan leuke dingen. Hij geeft aan dat dit helpt maar dat hij ook steeds meer voor zichzelf opgekomen is. Hij zegt er nu sneller iets van. Dit geeft hem een positief gevoel ook in het contact met andere leerlingen. Hij geeft aan dat hij de 5 ½ wel voldoende vindt, meer hoeft voor hem ook niet. Hij heeft genoeg aan de kinderen die hij heeft nu en buiten school sport hij veel en doet dit met andere vrienden. Zijn zelfvertrouwen is gegroeid.

Leerling 6

Leerling 6 geeft aan dat hij zijn aandacht vaak niet bij zijn werkje kan houden omdat hij gestoord wordt door andere kinderen. Omdat het vaak druk is in de klas kan hij zich moeilijk concentreren. Ook vind het niet prettig als andere kinderen negatief zijn over hem en zijn vrienden. Hij trekt zich dit erg aan.

Schaal:

0-----10

0= ik heb vaak last van andere leerlingen.

10= ik heb nooit last van andere leerlingen.

Leerling 6 scoort zichzelf op de schaal een 5.

Het wonder is dat hij zich niet zoveel meer aantrekt van andere kinderen. Dat het fijner is voor hem en zijn vrienden naar school te komen.

Stap op schaal	Kleine stap:
Gesprek 2: Score: 5	Het is moeilijk te concentreren in de klas. Hij wil daarom een andere plaats vragen aan de leerkracht. Hij wil daarbij ook proberen te vertellen waarom hij dit graag wilt.
Gesprek 3: Score: 5 ½	Leerlingen hebben andere plaats gekregen, er is niet veel veranderd .Er wordt nog veel contact gezocht. Is nog geen klein stapje vooruit gegaan. De plaatsen zijn veranderd zonder dat hij gesprek heeft gevoerd met de leerkracht. Hij wil toch nog in gesprek gaan met de leerkracht om aan te geven wat hij vervelend vind in de klas.
Gesprek 4: Score: 6	Het gesprekje met de leerkracht over de klassensituatie heeft wel wat veranderd voor hem. Hij heeft nu een beter plaats en let er zelf ook minder op. Ook vraagt hij steeds meer hulp waardoor het werken beter gaat. Nu wil hij graag werken aan het spel op de speelplaats. Er wordt vervelend gespeeld met ballen, hij heeft hier last van maar nog niets mee gedaan. Hij wil bij de lkr aanklaarten dat hij het vervelend vind en wil meedenken over wat er kan veranderen.
Gesprek 5: Score: 7	Hij geeft aan dat hij zich minder aantrekt van andere kinderen. Hij vind het moeilijk dat sinds de gesprekken de leerlingen uit de klas steeds vragen waar heb je het nu weer over gehad. Hij reageert daar niet op en loopt maar weg. Hij vind daardoor dat hij minder voor zichzelf opkomt. Het liefst wil hij door naar de 8. Door meer voor zichzelf op te komen door te zeggen wat hij ervan vind. Voor hem helpen de gesprekken met de leerkracht dus dat is een goede weg voor hem.